

Møte onsdag den 7. mars kl. 10

President: H a n s J . R ø s j ø r d e

D a g s o r d e n (nr. 62):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 15)
2. Interpellasjon fra representanten Hallgeir H. Lange-land til utenriksministeren:

«USA har lenge arbeidd med planar for utplasse-
ring av eit nasjonalt rakettforsvar (NMD), og ulike
kjelder, m.a. russiske, har knytt ein radar i Vardø til
planane. President Bush og den nye amerikanske
administrasjonen har sagt at dei vil utvikle og utplas-
sere NMD. Det er stor skepsis til dette i heile verda.
Dette m.a. fordi eit amerikansk rakettforsvar vil bryte
med den viktige ABM-avtalen frå 1972. Det verste er
likevel at ei utplassering av NMD vil utløse ein ny
rustningsspiral, noko Russland og Kina allereie har
varsla, og andre land, som India og Pakistan, kan føl-
gje etter.

Kva har Noreg gjort for å klargjere at radarsystem
på norsk jord ikkje inngår i planane, og for å sørge
for at USA ikkje går vidare med NMD, og kva vil
utanriksministeren sjølv gjere, eventuelt i samarbeid
med andre NATO-land, for å stanse USA i å utvikle
og utplasse eit slikt rakettforsvar, som altså kan
starte eit nytt atomvåpenkappløp?»
3. Referat

Presidenten: Representantene Fridtjof Frank *Gunder-
sen*, Lars *Sponheim*, Haakon *Blankenborg*, Marit *Nybakk*,
Dag *Danielsen*, Lisbet *Rugvedt*, Einar *Steensnæs* og Johan
J. *Jakobsen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to
settepresidenter for Stortingets møte i dag – og anser det
som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg tillater meg å foreslå Per
Ove Width og Kenneth Svendsen.

Presidenten: Per Ove Width og Kenneth Svendsen er
foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger
ikke, og Per Ove Width og Kenneth Svendsen anses en-
stemmig valgt som settepresidenter for dagens møte.

Representanten Odd Einar Dørum vil fremsette et pri-
vat forslag.

Odd Einar Dørum (V): Jeg vil fremsette et forslag
om å gjennomgå lover, forskrifter og praksis for å sikre
forfulgte kvinner bedre beskyttelse.

Presidenten: Representanten Per Erik Monsen vil
fremsette et privat forslag.

Per Erik Monsen (Frp): På vegne av Kenneth Svend-
sen, Torbjørn Andersen og meg selv vil jeg sette frem et
forslag om å gjøre momskompensasjonsordningen for
kommuner og fylkeskommuner generell.

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil
fremsette et privat forslag.

Karin Andersen (SV): På vegne av representantene
Kristin Halvorsen, Ågot Valle og meg sjøl vil jeg sette
fram et forslag om strakstiltak for å bedre den økonomis-
ke situasjonen for fattige barnefamilier.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på regle-
mentsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse
fra Statsministerens kontor om at følgende regjerings-
medlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
- statsråd Otto Gregussen
- statsråd Bjarne Håkon Hanssen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi
er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeld-
te ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Har hr. Enoksen reist seg?

Odd Roger Enoksen (Sp): Ja.

Presidenten: Presidenten ser at Odd Roger Enoksen
er på vei til talerstolen. Da foreligger det nok en misfor-
ståelse. Presidenten spurte om hr. Enoksen hadde meldt
seg til hovedspørsmål, han signaliserte ikke hvem som
skulle starte.

Presidenten er tilhenger av private initiativ, men ikke i
enhver sammenheng. (Munterhet i salen.)

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra represen-
tanten Per-Kristian Foss.

Per-Kristian Foss (H): Mitt spørsmål går til finans-
ministeren.

I regjeringen Stoltenbergs første dokument til Stortin-
get – så å si iallfall – revidert nasjonalbudsjett fra i fjor,
skrev man følgende om skatter:

«Mulighetene til å øke skatte- og avgiftsinntektene
er begrenset i årene som kommer. Skatte- og avgiftsni-
vået i Norge er allerede høyt sammenliknet med andre
land.»

Etter det økte man skatte- og avgiftsnivået i budsjett-
forslaget sitt med 12 milliarder kr. Siden har man kom-

met på bedre tanker. Finansministeren har iallfall lansert tanker om å redusere toppskatten, og man har i et budsjettforlik forpliktet seg til å fjerne investeringsavgiften. Når slike tanker lanseres fra andre partier, pleier finansministeren i Stortingets «svaretimer» å bruke anledningen til å spørre om inndekningen.

Mitt spørsmål er derfor: Hva er Regjeringens planer når det gjelder inndekning av lettelser i toppskatten og av helt å fjerne investeringsavgiften? Hvilke andre skatter mener Regjeringen skal gå opp når disse går ned?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Nå er det jo slik at representanten her spør om innretningen av statsbudsjettet for neste år. Det vil jeg naturlig nok ikke kommentere. Men det representanten her også reiser spørsmål om, er om det er et flertall i Stortinget som ønsker å gjennomføre endringer i skattesystemet slik at man får en tilnærming i beskatning av arbeid og kapital. Jeg har gjort det klart at Arbeiderpartiet for sin del mener at det er sterke grunner til en viss reduksjon i toppskatten, og det håper jeg hr. Foss og jeg kan være enige om.

Jeg er litt overrasket over den stadige skattedebatten fra Høyres side, og også fra Fremskrittspartiets side. Det er jo slik at det var to år hvor Høyre og Fremskrittspartiet hadde en mulighet for å øve innflytelse på utformingen av budsjettet, da de inngikk budsjettforlik med regjeringen Bondevik. Og det er slik at tallene for 1998 og 1999 er interessante for å se hvordan skattene endret seg. Det kunne være interessant å sende representanten Foss et forstørrelsesglass for å prøve å vise: Hvor skjedde det skattenedsettelse i de budsjettforlikene som Høyre da var part i? Var det slik at overtidsskatten ble redusert? Nei, det ble den ikke. Tvert imot ble faktisk overtidsskatten og marginalskatten redusert fra 57 pst. til 48,8 pst. da Arbeiderpartiet la fram skattereformen i 1992. Ble bensinavgiften redusert? Nei, den ble ikke det. Første gang bensin- og dieselavgiften har blitt redusert, er under denne regjeringen. Er det slik at alkoholavgiften ble redusert? Nei, den ble ikke det. Det er faktisk slik at denne regjeringen foreslo å sette ned brennevinsavgiften med 17,5 pst. Er det slik at matvareprisene ble redusert? Nei, heller ikke det. Men det er inngått et budsjettforlik i år som innebærer at man halverer momsen på matvarer.

Derfor synes jeg denne diskusjonen om hvordan skattene har utviklet seg, bl.a. i 2001, som Høyre og Fremskrittspartiet stadig kommer tilbake til, kommer i et litt spesielt lys når man ser tilbake på hvilke erfaringer man har hatt med de budsjetter hvor Høyre faktisk har hatt mulighet for å øve innflytelse.

Per-Kristian Foss (H): Jeg vil gjerne gjøre statsråden oppmerksom på at jeg svarer på vegne av Høyre, og jeg forstår at dette også er en «svaretime». Jeg skal gjerne svare på de spørsmål statsråden stiller.

Jeg tillot meg altså å stille et spørsmål om inndekning av de lovede skatte- og avgiftsreduksjoner. Jeg registrerer at det vil regjeringspartiet overhodet ikke svare på. For øvrig er jeg helt enig i at Høyre trenger sterkere innflytelse på budsjettforlikene – det deler jeg tanken om, og

jeg arbeider så godt jeg kan for å få det til. Men jeg må nok si at det er bedre å få til et budsjettforlik med null skatte- og avgiftsøkninger enn et budsjettforlik med skatte- og avgiftsøkninger i størrelsesorden 12 milliarder kr. Det er noe av det drøyeste vi har hatt på lenge, og det står i grell kontrast til hva Regjeringen selv har lovet.

Man kan diskutere hvor troverdig man er når man lover lettelser i toppskatten etter først å ha økt den ved hver mulig anledning. La meg bare peke på at på hele 1990-tallet økte antallet som betalte toppskatt formidabelt, med unntak av ett eneste år. Da var det ingen økning, og det var i 1999 da Høyre hadde innflytelse på budsjettforliket. Vi skulle gjerne hatt mer.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Den gang det virkelig ble en endring i marginalskatten på arbeidsinntekt, var i forbindelse med den skattereformen som arbeiderpartiregjeringen la fram. Fra 1991 til 1992 ble den økte marginalskatten redusert fra 57,8 pst. til 48,8 pst.

Men utgangspunktet for mitt svar og mitt motspørsmål til representanten er at når Høyre og Fremskrittspartiet står fram i opposisjon, står fram i debatter i stortingsalen, framstiller man det som at man vil redusere skatter og avgifter, og det er det helt sentralt at man skal få tilslutning til. Men man har faktisk hatt muligheter til å få tilslutning til sin politikk, delvis da man selv var i regjeringssposisjon, men ikke minst i de årene hvor man inngikk budsjettforlik, for 1998 og 1999. Og da er det ikke slik at vi finner igjen at Høyre prioriterte nedsettelse av skatter og avgifter. Det var ikke slik at bensinavgiften ble satt ned, det var ikke slik at skattenivået ble satt ned. Derfor blir det en sterk motstrid mellom det Høyre framstiller som sin politikk, og det de faktisk gjør når de har muligheten til innflytelse, for en gangs skyld.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jan Petersen.

Jan Petersen (H): Etter å ha hørt på finansministeren, skjønner jeg at det er behov for en reform i Stortingets spørretimeordning, en ordning hvor statsrådene får anledning til å stille spørsmål til representantene. Jeg har skjönt at det er mangt og mye statsråden lurer på som han ikke har svar på. Men nå er det engang slik at i denne spørretimeformen er det stortingsrepresentantene som stiller spørsmål til finansministeren, og finansministeren evnet altså ikke å svare på spørsmålet.

Thorbjørn Jagland, Arbeiderpartiets leder, har fra den talerstolen Schjøtt-Pedersen nå står på, sagt at alle vesentlige spørsmål bør legges på bordet før valget. Hvordan har det seg da at Schjøtt-Pedersen bare er innstilt på å legge på bordet de områdene hvor han ønsker å la skattene gå ned, mens han plent nekter å svare på spørsmål om de områdene hvor skattene skal gå opp? Hvis statsråden nå for en gangs skyld kunne konsentrere seg om å svare på spørsmål, kunne han da være så vennlig å besvare dette spørsmålet?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Det er altså et flertall i Stortinget som har sluttet seg til at man skal foreslå visse systemmessige endringer i nærings- og kapitalbeskatningen. Det er også et flertall i Stortinget som for få dager siden konstaterte at fordi man ønsket å ha en bredere diskusjon om det, vil man ikke ta sikte på å gjennomføre en slik endring fra 2002, men derimot fra 2003. Det tror jeg er klokt. Jeg tror det er klokt at man får bedre tid til å forberede en slik endring, og at man får bedre tid til å drøfte mulige endringer med ulike fagmiljøer og med ulike næringsaktører og organisasjoner. Og da er det selvsagt ikke slik at Regjeringen på dette tidspunkt har bestemt seg for hvordan innholdet i en slik systemendring skal være. Tvert imot har Regjeringen hele tiden gjort klart at det ikke vil være mulig å ha ferdig en skisse til en slik systemendring i vår. Vi har sagt at første mulige tidspunkt vil være til høsten. Nå har vi fått muligheten til å bruke mer tid, og det tror jeg er fornuftig.

Presidenten: Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (Frp): Der Arbeiderpartiet foreslo tidenes økning i skattene og avgiftene, foreslo altså Fremskrittspartiet en reduksjon i skatte- og avgiftstrykket på 40 milliarder kr for inneværende år.

Men hovedspørsmålet til Per-Kristian Foss gikk på om Regjeringen mente at nivået for samlede skatter og avgifter nå er høyt nok, om vi kan påregne at Regjeringen for fremtiden også vil fortsette å øke skatte- og avgiftstrykket, eller om det snart kan komme et signal om at det samlede skatte- og avgiftsnivå er høyt nok. Det nytter ikke å forsøke å late som om man ivrer etter å redusere enkelte skatter og avgifter, når man hele tiden arbeider for å ta det igjen på annen måte. Og det ville være interessant å få vite om Regjeringen har tenkt å arbeide for et lavere skattetrykk, eller om vi må påregne at ulike skatter og avgifter også for fremtiden vil øke.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Regjeringen har ingen planer om å øke det samlede skatte- og avgiftstrykket.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfohn – til oppfølgingsspørsmål.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF): I sist veke diskuterte Stortinget prosessane for den planlagde omlegginga av skattesystemet. Ein avgrensa seg stort sett til å snakka om prosessen, men det er klårt at innhaldet er interessant. Me i sentrumspartia er veldig opptekne av å få redusert avstanden mellom skattlegging av kapitalinntekt og av lønsinntekt.

No er det slik at Arbeidarpartiet i sitt budsjettforslag sist haust la ein del vekt på den såkalla KAF-modellen, altså ei progressiv overskotsskattlegging. Me er noko skeptiske til om dette er ein rett modell for å ta vare på og stimulera til verdiskaping, leggja til rette for nyskaping og gjera Noreg attraktivt for etablering av lønsame bedrifter. Eg går ut frå at finansministeren allereie har be-

gynt å tenkja på kva han vil leggja fram i det nye skattesystemet. Det hadde vore interessant om han ville letta litt på sløret og seia litt om at denne progressive overskotsskatten – kanskje det ikkje er den beste modellen for å løysa problema.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: La meg først si at det kan meget vel være at den modellen som ble drøftet i forbindelse med nasjonalbudsjettet, ikke er den som er best egnet som en modell for systemendringer i skatte- og avgiftssystemet. Man kan komme fram til andre systemer som kan være bedre egnet.

Her er det jo slik at det partiet representanten Sørfohn representerer, Kristelig Folkeparti, og Senterpartiet, Venstre og Arbeiderpartiet i budsjettforliket slo fast en del grunnprinsipper som man mener bør ligge til grunn for en systemendring i nærings- og kapitalbeskatningen. Det har selvfølgelig Regjeringen full respekt for, og den legger det til grunn for sitt videre arbeid.

Så har vi fra Regjeringens side gjort klart at det er behov for grundige utredninger for å komme fram til svar på hvordan man kan utforme et system som er i tråd med de prinsippene som der ble nedfelt. Jeg synes det er klokt at man tar seg mer tid før man legger fram en slik systemendring. Det er også slik at Regjeringen har sendt ut invitasjon til brede faglige miljøer og til brede næringsmiljøer for å diskutere de mulige systemendringene. Det vil vi lytte til før vi går inn for noe standpunkt.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V): I det opprinnelige spørsmålet fra Per-Kristian Foss var det nevnt at det var gjort to viktige grep i budsjettforliket, nemlig tilnærming i skattesats mellom arbeid og kapital som en føring for de endringer som vil komme, og faktisk vedtak om fjerning av investeringsavgiften.

Spørsmålet mitt går til finansministeren. Kjenner han til at det gjennom noe budsjettforlik noensinne har vært fjernet en hel skatteart med et så stort proveny som det som det ble gjort gjennom det vedtak som er fattet når det gjelder investeringsavgiften? Og deler finansministeren det syn at et framtidig skattesystem basert på en tilnærming av skattesatser for arbeid og kapital og for en bredere og mer effektiv forbruksbeskatning er den internasjonale trenden som også Norge ved dette vil følge, og som vil gi et framtidig og godt, robust og moderne skattesystem som også andre land praktiserer?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: La meg først si at det er klart at det at man i budsjettforliket bestemte seg for at man skulle fjerne investeringsavgiften, er en stor beslutning. Jeg minner om at også regjeringen Harlem Brundtland i skattereformframlegget i sin tid foreslo at man skulle avvikle investeringsavgiften. Den gang prioriterte ikke Stortinget det. Denne gangen har et flertall i Stortinget kommet til at det vil være riktig å gjøre det.

Så er det selvsagt klart at det er en utfordring for Regjeringen å finne rom for det innenfor det budsjettopp-
legget som man skal utforme for neste år, men vi legger selvsagt til grunn det budsjettforliket som er inngått.

Så reiser representanten Sponheim bl.a. spørsmål om en bredere forbruksbeskatning. Norge var, så langt jeg er kjent med det, det eneste land som har momssystem, men som ikke har hatt generell moms på tjenester før den beslutningen som ble truffet i høst. Jeg tror derfor det var en fornuftig beslutning at man nå innfører en generell moms, og vil komme tilbake til avgrensingene av den. Der er det mange vanskelige spørsmål som Regjeringen arbeider med.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Mitt spørsmål går også til finansminister Schjøtt-Pedersen.

SV har avdekket at oljefondet har investert i en bedrift i Singapore som produserer landminer. Landminer er altså forbudt gjennom en internasjonal avtale fra 1997, og Norge var en av pådriverne sammen med Canada for å få til dette internasjonale forbudet. Vi gav også Nobelprisen til Jody Williams, som et resultat av denne internasjonale konvensjonen mot produksjon og distribusjon av landminer.

I tillegg har vi avdekket at vi investerer våre sparepenger i Burma, et land som norske myndigheter sterkt advarer mot å investere i. Vi har avdekket at vi investerer i mange av de ledende tobakksselskap i verden, som bl.a. tidligere statsminister Gro Harlem Brundtland nå bruker mye energi på å si er selskaper som produserer det mest skadelige av alle produkter. Vi har avdekket at vi har eierandeler i selskaper som har genmodifiserte produkter, som Norge sterkt advarer mot at man skal kunne patentere – bare for å nevne noe. I tillegg har vi også eierandeler i bedrifter som produserer ammunisjon med utarmet uran.

Jeg må innrømme at jeg skammer meg over at vi bruker sparepengene på dette. Hva sier finansministeren om det? Skammer han seg?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Jeg har stor sympati for den bekymring som ligger bak representantens Djupedals spørsmål.

Det har vært arbeidet mye for å finne måter å ta etiske hensyn i Petroleumsfondets investeringer på, men det har vist seg svært vanskelig. Ikke minst må man her legge til grunn at man må ha generelle investeringskriterier, slik at man eventuelt med letthet kan finne ut om et selskap skal inkluderes eller ikke. Og da er det slik at Norges Bank og Finansdepartementet ikke selv kan undersøke hvert enkelt selskap i et investeringsunivers som består av 20 000 selskaper – mange konserner med en svært variert virksomhet, og mange konserner hvor virksomheten endres relativt raskt. Og derfor er det vanskelig til enhver tid å ha oversikt over hva de enkelte selskaper som man har investert i, har i sin aktivitet.

Videre må det også være mulig å kunne etterprøve det.

Et annet viktig element er at det må jo være en sammenheng mellom hva vi gjør innerriks og utenriks. Og det er altså slik at også Den norske stat har hatt investeringer i selskaper som driver våpenproduksjon. Kongsberg og Raufoss er viktige eksempler på det.

Stortinget har flere ganger diskutert dette spørsmålet. Regjeringen Bondevik fremmet forslag til tre etiske retningslinjer, om miljøkriterier, om aktiv bruk av stemmerettighetene i forhold til menneskerettigheter og miljø og i forhold til tobakksprodukter. Og da var det slik at et klart flertall i Stortinget gikk mot forslagene om å bruke stemmerett. Det var bare spørsmålet om Miljøfondet som fikk tilslutning i Stortinget. Jeg vil anta at en viktig avveining som den gang lå til grunn i Stortinget, var de store, praktiske vanskelighetene i forhold til oppfølging av de etiske retningslinjene. Regjeringen vil legge til grunn de avveininger som Stortinget her foretok, og jeg tror det er veldig vanskelig å foreslå en konkret, etisk retningslinje for aktiviteten i hvert enkelt selskap.

Øystein Djupedal (SV): Dette var svært nedslående – at den norske finansministeren aksepterer at vi bruker sparepengene våre til å investere i en bedrift der de produserer landminer, som gjennom et norsk og et kanadisk initiativ er forbudt i 139 land i verden, og så at vi tillater oss å si at vi ikke bryr oss om dette, fordi det praktisk er for vanskelig. Men 13 pst. av alle amerikanske pensjonsfond har nå etiske retningslinjer. 13 pst. av de største spekulantene i verden har retningslinjer for investeringsprofil. Og stadig flere også norske fondsforvaltere har nå retningslinjer for miljø og etisk profil, rett og slett fordi det blir et moralsk og etisk dilemma at Norge hele tiden skal stå ved én fane om menneskerettigheter og miljø, mens vi på den andre siden altså er en rå storspekulant som investerer kun etter profitt og ikke etter hvilke andre hensyn man skal ta.

Jeg må få lov til å utfordre finansministeren en gang til: Mener han virkelig at vi skal tillate at våre sparepenger investeres i bedrifter som produserer landminer, eller vil finansministeren faktisk prøve å ta et initiativ for at vi ikke skal stå med denne internasjonale skammen som dette faktisk er?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Det jeg prøvde å si i mitt svar, var at jeg har stor sympati for det spørsmålet som representanten reiser, men at både ulike regjeringer og Stortinget flere ganger har diskutert muligheten for å foreta etiske avgrensninger. Et flertall i Stortinget har lagt til grunn at det er svært komplisert å finne fram til allmenne retningslinjer som kan legges til grunn for virksomheten i Petroleumsfondet. Det er en konklusjon som jeg for min del legger til grunn, og så vil jeg ta med meg den problemstillingen som representanten her reiser, og som også har kommet opp i media i de siste dagene, og få en mulighet for å foreta en ytterligere vurdering av den. Men så langt har det ikke fra Regjeringens side vært ansett for å være mulig å utforme praktikable retningslinjer. Jeg konstaterer at også et stort flertall i Stortinget har lagt det til grunn.

Presidenten: Vi går videre med neste hovedspørsmål.

Jon Lilletun (KrF): Mitt spørsmål går til landbruksministeren.

Det er delvis ein periode med katastrofetilstand i Europa kva gjeld matvaretryggleik og matvareproduksjon. Vi har registrert at Tyskland legg heilt om sin landbrukspolitikk. Vi har registrert at leiaren i Arbeidarpartiet beskriver situasjonen i landbruket som dramatisk. Den omlegginga som Tyskland gjer, er i stor grad i samsvar med det som låg i stortingsmeldinga frå Bondevik-regjeringa, framlagd av Kåre Gjønnes, følgd opp i Stortinget, og som Arbeidarpartiet slutta seg til.

Mitt spørsmål til landbruksministeren er difor: Ser ein at vi framover må satse på småskala landbruk, slik som landbruksmeldinga legg opp til, i staden for på industrialisering? Og korleis har landbruksministeren følgd opp det som stortingsmeldinga sa, og som Stortinget slutta seg til, om at 10 pst. av arealet i Noreg skal prioriterast til økologisk landbruk? (Presidenten klubbar.) Korleis er dei tiltaka som er beskrivne, etter behandlinga følgde opp frå landbruksministeren si side?

Presidenten: Presidenten minner om taletidsbegrensningen.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Det er ingen tvil om at det som representanten Lilletun beskriver som en svært alvorlig situasjon i europeisk matproduksjon, er en situasjonsbeskrivelse som jeg fullt ut deler. Europa har absolutt fått seg en vekker, og vi ser at det er spennende prosesser på gang i forhold til endringer i EUs landbrukspolitikk, anført ikke minst av Renate Künast, den nye ministeren i Tyskland.

Men jeg må jo også få lov til å si at det norske landbruket allerede er mye mer småskalaorientert og miljøvennlig orientert, der man også tar hensyn til dyrevelferd og dyreetikk, enn det et eventuelt omlagt tysk landbruk vil bli ut fra de betraktninger som Renate Künast har kommet med så langt. Vi har en gjennomsnittlig størrelse i det norske landbruket, f.eks. innenfor melkeproduksjon, på 12–13 kyr. Og selv om Renate Künast legger om i tråd med det hun så langt har sagt, vil det framtidige tyske landbruket være av en helt annen struktur enn det vi faktisk har i Norge. Det som er poenget mitt, er at vi har et godt utgangspunkt. Det er det viktig å ta vare på, og samtidig er det viktig at vi ikke hviler på våre laurbær.

Jeg er derfor enig med representanten Lilletun i det han tar opp. Jeg tror at det vi nå trenger å gjøre i norsk landbruk, er å ta et krafttak i forhold til økologisk landbruk. Så langt har vi jobbet med ulike markedsstrategier, som også stortingsmeldingen beskriver. Men i forbindelse med vårens landbruksoppgjør, vil vi fra statens side invitere til det jeg altså så langt har kalt en kraftpakke for en økt økologisering i norsk landbruk.

Jon Lilletun (KrF): Eg takkar for svaret, som til ein viss grad var imøtekommande. Det er klart at Vårherre har utstyrt Noreg og Tyskland ganske forskjellig når det

gjeld areal, så det er opplagt at strukturen ikkje vil verte lik. Men dei hovudprinsippa om balanse i høve til økologi som ligg i den tyske ministeren sitt framlegg, er heilt i samsvar med det som Kåre Gjønnes og regjeringa Bondevik la fram.

I landbruksoppgjeret no støttar Kristeleg Folkeparti og sentrumspartia ei styrking av det økologiske landbruket. Men samstundes er det viktig, som òg partileiaren i Arbeidarpartiet sa, at ein òg ser på det norske landbruket i forhold til struktur, i forhold til om vi held på å få ein struktur innanfor slakteri, meieri osv. med for store transportavstandar. Difor er mitt oppfølgingsspørsmål: Vil Arbeidarpartiet denne gongen leggje opp til eit samarbeid med landbruksorganisasjonane og eit samarbeid med sentrumspartia i Stortinget, slik ein hadde om meldinga, og ikkje søkje samarbeid mot Høgre, som inneber eit meir industrialisert landbruk?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Regjeringen vil som vanlig søke å få flertall for sin politikk. Utgangspunktet vil være at Regjeringen vil mene at det framlegget som kommer fra Regjeringen, er til det beste for norsk landbruk. Jeg inviterer selvfølgelig gjerne sentrum til et samarbeid om den politikken. Men det vil ikke være slik at Regjeringen er villig til å gå på akkord med sin egen politikk for å tekkes sentrum. Hvis man kan få mer gjennomslag for viktige politiske tiltak sammen med Høyre og Fremskrittspartiet, vil man også måtte kunne samarbeide med dem i framtiden.

Selvfølgelig vil utgangspunktet også for statens tilbud i vårens oppgjør være at vi ønsker å få til en avtale med bondeorganisasjonene. Det vil vi – i år som i fjor – legge stor vekt på. Samtidig er det også klart at norsk landbruk har utfordringer, og hvis vi ikke greier å få til avtaler om hvordan vi skal løse de utfordringene, vil vi måtte komme til Stortinget i år som i fjor.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Karin Andersen.

Karin Andersen (SV): I går la SV inn et forslag i Stortinget om å få en egen stortingsmelding om økologisk landbruk. Vi mener det nå er nødvendig å få en totalgjennomgang av landbrukspolitikken i lys av det som skjer rundt oss i Europa. Hittil har signalene fra landbruket i Europa og fra landbruksministeren vært svært positive i forhold til det. Han sier sjøl i dag at det må tas et krafttak for dette.

Etter SVs syn er ikke den landbruksmeldingen som ligger til grunn for norsk landbrukspolitikk, tilstrekkelig. Kanskje er den heller ikke tilstrekkelig for å nå de 10 pst. som det er bred enighet om. Er landbruksministeren enig i at vi trenger en totalgjennomgang for å få på plass en styring av landbrukspolitikken som kan gi oss trygg mat på en bedre måte enn det vi har i dag?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Mitt generelle utgangspunkt vil være at det vi trenger i forhold til økologisk landbruk i Norge i dag, ikke først og fremst er nye

meldinger, nye planer og nye utredninger. Vi trenger konkrete tiltak, og vi trenger en gjennomføring av dem.

Et av hovedproblemene som vi i dag står overfor, er at det produseres en rekke økologiske produkter i Norge som ikke kommer fram til forbrukeren som økologiske varer. Jeg tror at noe av det viktigste vi nå kan gjøre når det gjelder konkrete politiske tiltak, er å lage en brøytepløgg som vil sørge for at de økologiske produktene vi produserer av både melk og kjøtt, kommer ut til forbrukerne, som faktisk går rundt og leter etter og etterspør økologiske produkter. Så et av de viktigste tiltakene vi etter min mening nå bør gjennomføre, er å lage et premieringssystem som sørger for at de økologiske produktene vi allerede har, kommer fram til forbruker. Det tror jeg vil være det viktigste grunnlaget for at vi også etter hvert kan få utvidet arealet og minst nå målsettingene som Stortinget allerede har vedtatt.

Presidenten: Morten Lund – til oppfølgingsspørsmål.

Morten Lund (Sp): Når det gjelder krisen i Europa, er hovedkonklusjonen at jakten på billig mat har en meget høy pris. Det dreier seg ikke bare om økologisk mat og mengden av den, men om de ordinære matvarene som finnes i hyllene. Det skal bli en annen fokusering i jakten på billig mat. Det er et politisk ansvar å flytte fokuseringen, slik at den vanlige maten blir produsert på en trygg måte. Jeg vil påstå at det er landbruksministeren som i første rekke har vært den som har fokusert på kravet til billig mat her i landet. Nå har Europa flyttet fokuseringen den andre veien. Vil også statsråden forandre sin fokusering når det gjelder den ordinære matproduksjonen?

Jeg mener at det ikke er forbrukerne i Norge som stiller krav om billig mat. En undersøkelse fra Trondheim, som er offentliggjort i den senere tid, sier at når folk uttrykker sin mening om dette, så er billig mat faktisk nr. 15 på en liste av 24 faktorer som er undersøkt.

Vil landbruksministeren minske fokuseringen når det gjelder billig mat, samt kravet og forventningene til norsk landbruk om å greie dette?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Det denne regjeringen har gjort, er å gjennomføre det prisgrepet som sentrumsregjeringen foreslo. I stortingsmeldingen lå det altså et prisgrep om å redusere målprisene for landbruket med 900 mill. kr og kompensere det med en skatteordning. Det har vi gjort.

Den fokuseringen jeg har hatt på pris, er at de reduserte målprisene skal komme forbrukerne til gode, at de ikke skal medføre at f.eks. allerede fra før av godt rike kjøpmenn skal få økt sin avanse som følge av at bøndene får dårligere betalt. Den prisfokuseringen kommer jeg så absolutt til å holde. Jeg mener at det er helt urimelig at ikke bøndenes reduserte produsentpriser kommer norske forbrukere til gode. Men jeg har også vært helt tydelig i debatten og sagt at så langt er det helt åpenbart at bøndene har gjort sin del av jobben hva angår pris. Nå er det andre som må følge opp. Det er en kamp jeg absolutt ikke har noen planer om å avslutte.

Presidenten: Leif Helge Kongshaug – til oppfølgingsspørsmål.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg mener at det gjennom landbruksmeldingen ble lagt et godt grunnlag for en framtidig bærekraftig utvikling når det gjelder norsk landbruk.

Så fikk vi jordbruksoppgjøret, der Arbeiderpartiet fant sammen med høyresiden i norsk politikk. Etter min mening førte det til et betydelig skritt i retning av et mer industrialisert norsk landbruk. Nå er det et faktum at vi har en annen topografi, og vi har langt færre vekstdøgn enn de landene som vi oftest sammenligner oss med, og som det blir sagt at vi skal konkurrere med når det gjelder pris. Vi får nå signaler fra ulike steder i Europa om at det er tid for å stoppe opp og tenke seg om. Går vi i riktig retning, med tanke på den industrialiseringen av landbruket som har skjedd? Har dette også ført til en tenkepause for landbruksministeren, som gjør at han tar hensyn til den topografi og de vekstforholdene vi har i Norge, slik at det ved neste jordbruksoppgjør blir tatt hensyn til at vi skal ha et mer småskala landbruk i landet?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Hvis man igjen forholder seg til f.eks. melkeproduksjon, gikk skjæringspunktet da siste års jordbruksoppgjør begynte å virke, klart positivt på ca. 12–13 kyr. Det kan neppe beskrives som en simulering av et industrialisert landbruk. Jeg vil bare si at det ikke er mulig å beskrive det som en industrialisering av landbruket. Jeg mener veldig sterkt at det at man fokuserer på å støtte en yrkesbonde, støtte en bonde som skal være til stede på gården, som skal følge med i det som skjer i fjøset, som skal ha oversikt over om dyrene er friske eller syke, som skal lære seg sitt fag virkelig godt i forhold til bruk av plantevernmidler, i forhold til bruk av kunstgjødsel og i forhold til å konsentrere seg om de krevende utfordringene som ligger i det å produsere mat, absolutt er å ta hele den utfordringen vi nå har i Europa, på alvor. Det er ikke sikkert at det å drive gård bare som en bigeskjeft, er lik trygg mat.

Presidenten: Ansgar Gabrielsen – til oppfølgingsspørsmål.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg merker at fokuseringen har blitt endret veldig fra det som var Lilletuns innledning, nemlig katastrofen i Europa, til det som nærmest har med de indre anliggender i sentrum å gjøre når det gjelder landbrukspolitik. Det som jeg synes er skuffende å se, er at når våre naboer er utsatt for en kjempekatastrofe, prøver man å skåre billige politiske poeng overfor én næring i dette land.

Når Kongshaug snakker om industrialisering som en konsekvens av landbruksoppgjøret i fjor, som i beste fall kan øke kuantallet fra 12,5 til 12,7, så kan jeg ikke begripe hvor fininnstilt sentrumsregjeringen var i sin landbruksmelding, som la opp til en moderat strukturutvikling.

Mitt spørsmål til landbruksministeren, som var med på landbruksmeldingen og behandlingen av den, og som inngikk forliket med sentrum, er: Var det slik at sentrum hadde et annet forslag til utvikling av jordbruket enn en moderat strukturutvikling, som innebærer at det blir litt større bruk enn de bittesmå vi har i Norge, som jo er så små at folk har full jobb ved siden av?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Det er ikke slik at den stortingsmeldingen som sentrumsregjeringen la fram, og som vi valgte å la ligge i Stortinget, er helt 100 pst. presis på alle mulige områder. Men på ett punkt hva angår strukturutvikling, er meldingen ganske presis, og det går på den store og viktige produksjonen som finnes i Distrikts-Norge, altså melkeproduksjonen, som jo er bærebjelken i norsk distriktslandbruk. Der er meldingen rimelig presis i den forstand at man sier at det vil være nødvendig å legge opp til en fornuftig strukturutvikling i tiden som kommer. Det har selvfølgelig vi også samme mening om og har lagt opp til.

Presidenten: Vi går da videre med hovedspørsmål.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til vår ærede landbruksminister.

Statsråden har reist en del rundt i distriktene og prediket et budskap om Fremskrittspartiets landbrukspolitikk, at med den politikken ville bygdene legges øde. Det er selvfølgelig ikke tilfelle. Jeg vil minne om at det er Arbeiderpartiet som har hatt ansvaret for landbrukspolitikken i Norge størsteparten av tiden etter krigen, og hva har skjedd i den perioden?

Jeg skal ta ett eksempel: Fra 1976 til 1997 brukte vi 500 milliarder kr som ble sprøytet inn i landbrukssektoren, og hovedsakelig i distriktene når vi regner med skjermingsstøtten. I den samme perioden hadde vi den største folkeforflytning fra distriktene til sentrale strøk i norsk historie, og vi hadde over en halvering av antallet bønder. Vi har de høyeste matvarepriser i butikker, de største overføringer og mange misfornøyde bønder. (Presidenten klubber.)

Ville det ikke være fornuftig av landbruksministeren å konsentrere seg om gode, konstruktive løsninger i landbrukspolitikken framfor å skyte på Fremskrittspartiets politikk?

Presidenten: Presidenten beklager at han må bruke klubben til å skyte tilbake på hr. Hedstrøm!

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Jeg bruker absolutt mest tid på å jobbe med de løsningene som Regjeringen mener er nødvendig for å ta tak i alle utfordringene på landbruksområdet. Men det må også være lov å bruke noe tid på å beskrive konsekvensene av politiske motstanderes landbrukspolitikk.

Jeg står fullt ut på – jeg står fullt ut på – den beskrivelsen at dersom man hadde gjennomført Fremskrittspartiets landbrukspolitikk, ville det i løpet av svært kort tid ha medført en rasering av det distriktslandbruket som vi i

dag kjenner. Enkle grep – som jeg kan dokumentere – er at man i forbindelse med statsbudsjettet for i år foreslo nærmest en halvering av jordbruksoverføringene på ett år, at man foreslår å oppheve alle husdyrkonsesjonsregler, at man foreslår å oppheve alle kvotereguleringer, og at man foreslår å oppheve all geografisk differensiering. Det ville selvfølgelig ha ført til at hele distriktslandbruket som vi kjenner det i dag, øyeblikkelig ville kunne ha blitt møtt med at man hadde tatt i bruk de beste landbruksområdene, som finnes her på Østlandet, og kunne ha produsert så mye melk som man hadde villet, eller så mye gris som man hadde villet, eller så mye fjørfe man hadde villet, her nært opp til markedet, uten at det i det hele tatt fra myndighetenes side hadde vært noen begrensninger. Det ville vært nærmest helt utenkelig å se for seg at bygder i Lierne i Nord-Trøndelag, at bygder i Møre og Romsdal, i Finnmark og i Nordland kunne hatt noen som helst mulighet til å stille opp mot det industrialiserte landbruket som Fremskrittspartiet helt systematisk går inn for.

Det å påpeke at landets nest største parti står for en slik landbrukspolitikk, mener jeg absolutt er en oppgave for landbruksministeren.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg konstaterer at statsråden ikke svarer på spørsmålet, men fortsatt kritiserer Fremskrittspartiets politikk framfor å finne konstruktive løsninger på de problemene som vi har innenfor landbrukspolitikken. Jeg vil minne om en svensk statsråd – den svenske næringsministeren – som for en tid siden sa at Norge er den siste Sovjet-staten. Jeg skulle vel tro at det er landbrukssektoren han da tenkte på! Mange lover og reguleringer stammer fra mellomkrigstiden.

Jeg skal ta ett eksempel: Se på Finland og den omstillingen og omstruktureringen de foretar der borte! Det er vel en del som brummer over den, men de skjønner at det er nødvendig å gjøre det i oppgangstider for at Finland skal kunne se framover. Er det ikke nå på tide at vi lærer av andre land? Og hvorfor skal norsk landbrukspolitikk bære deler av distriktpolitikken på ryggen? Hvorfor skal vi ikke stille alle bransjer og næringer likt? Er det ikke på tide at Regjeringen vurderer å skille distrikts- og landbrukspolitikk fra hverandre?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Skal norske bønder kunne konkurrere under noenlunde like rammevilkår, må det etableres tilskuddsordninger som bl.a. kompensere for det faktum at det er ganske stor forskjell mellom å drive produksjon av melk, kjøtt, grønnsaker osv. i Østfold og å drive samme produksjon i Finnmark. Det er klart at det er helt andre geografiske og klimatiske forhold i Finnmark enn det er i Østfold. Derfor er det helt naturlig at hvis man skal ha konkurranse på like vilkår, må man støtte opp under finnmarkslandbruket – hvis ikke vil det være helt umulig å drive landbruk i Finnmark. Og er det på et område jeg mener det er all grunn til å sole seg i glansen over at man fører en annen landbrukspolitikk enn svenskene, er det i forhold til bosetting og distriktpolitikk. Hvis man kjører sør-nord i Sverige,

og gjør det samme i Norge, er jo situasjonen at i Norge kjører man gjennom et levende land, og i Sverige kjører man gjennom et øde landskap. Forskjellen er norsk og svensk landbrukspolitikk. Det Fremskrittspartiet ønsker å innføre, er en svensk modell, som vil føre til et øde land også i det nordlige Norge.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg har også et spørsmål til landbruksministeren. Jeg vil gjerne følge opp litt av det som har vært sagt tidligere. I Dagsavisen i går var det en overskrift over hele forsiden: «En verden på briste-punktet» – etter at Arbeiderpartiets leder, Thorbjørn Jagland, i sin tale til Arbeiderpartiets landsstyremøte visstnok skal ha sagt følgende:

«De fleste land vil se at vi har feil kurs, og at det trenger en omlegging til mer lokal produksjon. Det kan gi høyere priser, men det er mange villige til å betale for høyere kvalitet».

Jagland sa også i nyhetene på TV 2 i går kveld at vi burde se på strukturen på slakteri og meieri bl.a., med tanke på en mer lokal produksjon.

Mitt spørsmål til landbruksministeren er: Hva vil landbruksministeren gjøre for å følge opp partileders utsagn fra i går?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Vi er godt i gang med det arbeidet, og selvfølgelig har ikke Thorbjørn Jagland tatt det han sier til landsstyret, ut av løse luften. I forbindelse med jordbruksoppkjøret i vår etablerte vi et eget verdiskapingsprogram for norsk landbruk. Det verdiskapingsprogrammet har i år en bevilgning på 100 mill. kr. Vi har sagt at det er første år i en 10 års strategi, og vi skal de første fem årene bevilge minst 1/2 milliard kr. Jeg har sagt at jeg allerede i forbindelse med årets oppgjør er innstilt på å heve bevilgningen over de 100 mill. kr som nå ligger der.

Hele formålet med verdiskapingsprogrammet er å ta tak i den andre delen av markedet, den delen av markedet som ikke handler om den type varer som er utsatt for konkurranse i forbindelse med grensehandel osv. – altså denne type hverdagsmat som vi hele tiden har en type prisutfordring på – men at vi også skal ta tak i alle de mulighetene som ligger i den mest voksende delen av markedet, som handler om forbrukere som etterspør varer av en spesiell kvalitet. I dag er situasjonen at vi registrerer en økt import av den type varer, fordi forbrukeren etterspør det, men norsk landbruk kan ikke levere det. Derfor kjøper vi skinke fra Italia og Spania og bidrar til betydelig verdiskaping for italienske og spanske bønder. Det er ikke noe galt i det i seg selv, men norske bønder trenger den verdiskapingen for å ha en god nok inntektsutvikling. Derfor er nå det verdiskapingsprogrammet oppe og går. Hele tenkningen bak det er mye større grad av lokal verdiskaping, lokale gårdsbutikker, små og mellomstore næringsmiddelbedrifter. Vi skal fremme en proposisjon for Stortinget i løpet av våren som skal ta tak i dette med

opprinnelsesmerking, altså bygge opp et lovverk som kan beskytte den type produkter osv.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg står her med en hel bunke med avissitater hvor landbruksministeren sier at han vil jobbe i retning av større enheter og lavere priser på landbruksprodukter, priser ned mot EU-nivå. Det landbruksministeren sier nå, er kosmetiske endringer i forhold til partileders utsagn, hvor det her står:

«Kugalskap, munn- og klovsyke, stress hos 5-åringer og voldelige TV-serier skremmer Ap-leder Thorbjørn Jagland. – Nå må vi legge om politikken for ikke å tippe over.»

Å drive å snakke om endringer på små marginaler, hvor vi kanskje kan snakke om 2 pst. økologisk produksjon, mens resten av landbruket altså skal gå i retning av større enheter, lavere priser og over tid færre og færre enheter, er med respekt å melde ikke en imøtekommelse av det det må oppfattes som når man leser og hører Thorbjørn Jaglands utsagn, som en dramatisk omlegging av landbrukspolitikken. Jeg vil derfor gjenta spørsmålet: Er det rett og slett bare et slag i luften det utenriksministeren og partilederen i Arbeiderpartiet har kommet med, eller vil det på noen som helst måte bli fulgt opp med annet enn små kosmetiske endringer?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Nå har jeg jo forstått det slik at det Enoksen og Senterpartiet, Morten Lund og flere, har gjort de siste dagene, er å gå rundt og beskrive dette fantastiske norske landbruket i motsetning til det europeiske landbruket, og nå er det svært viktig at vi tar vare på dette småskala norske landbruket, det miljøvennlige landbruket. At det samme Senterpartiet og den samme Enoksen systematisk de ti siste årene har vært mot den politikk som har ført til dette fantastiske landbruket, får vi la ligge i denne sammenheng, men det er klart at utgangspunktet vårt er at vi skal ta vare på et småskalabasert landbruk. Jeg tror at en av de viktigste ingrediensene i det småskalabaserte landbruket er at vi selvfølgelig produserer varer som har et marked – det er punkt 1. Derfor er det viktig at våre produkter har en pris som gjør at norske forbrukere vil kjøpe dem. Men det er også svært viktig at vi har bønder som bør konsentrere seg om å være bønder. Derfor vil vi prioritere heltidsbonden, og vi vil prioritere økt lokal verdiskaping, for der har vi store markedsmuligheter.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg ønsker å stille et spørsmål til fiskeriministeren, og det gjelder organiseringen av Fiskeridirektoratets ytre etat.

Etter min mening er det som nå skjer, i ferd med å utvikle seg stikk i strid med de klare forutsetningene Stortinget la til grunn for i det hele tatt å gå inn på ordningen og omorganiseringen. En av disse forutsetningene var at tjenestene skulle ha geografisk nærhet til fiskerimiljøet og tilgjengelighet for brukerne. Det som hittil er gjennomført, er nedleggelse av fiskerikontorene i distriktene

til fordel for sentralisering i byer, ofte uten fiskerimiljø i det hele tatt. Vi er inne i en situasjon som oppleves som rasing av naturlig og viktig infrastruktur i fiskeridistriktene. Det som preger situasjonen, er mangel på ledelse og en organisering som ikke tar hensyn til brukerne, men mer til de ansatte.

Mitt spørsmål blir da: Mener fiskeriministeren at det som nå skjer, er i tråd med Stortingets forutsetninger, og hva vil statsråden foreta seg for at dette skal bli en tjeneste for brukerne og ikke for de ansatte og systemet?

Statsråd Otto Gregussen: Etter min oppfatning er Fiskeridirektoratets ytre etat, slik den fremstår i dag, en tjeneste som er godt tilpasset brukernes behov. Men det er slik for tiden – og slik har det vært ganske lenge – at man ikke har full dekning av fiskeriretledere i alle kommuner. Jeg vil da påpeke at siden dette systemet ble innført, har også fiskerinæringen endret seg vesentlig. Man har ikke det samme behov for rådgivning om næringspolitiske og daglige driftsspørsmål som man hadde på et tidligere tidspunkt. Den utviklingen som har funnet sted, har vært en tilpasning til de ressursene man har hatt tilgjengelig, og de oppgavene man har stått overfor.

Jeg tror at vi fortsatt har behov for å styrke kommunenes fokusering på tilrettelegging for fiskeri, og at dette vil være naturlige oppgaver for kommunene i framtiden. Jeg kan imidlertid ikke se at de omorganiseringene som har blitt gjort, i vesentlig grad har gjort tjenesten mindre tilgjengelig for brukerne, spesielt i en tid hvor moderne kommunikasjon og nye hjelpemidler gjør det mulig å arbeide med saker på forskjellige plasser uten at den lokale nærheten er avgjørende.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg er enig med statsråden i at det er endrede behov når det gjelder rettlednings- og rådgivningstjeneste, men de endrede behovene medfører jo ikke at man kan flytte tjenestene fra der fiskerimiljøet er, og inn til byer som knapt har en fiskebåt, og at det foregår, har vi jo mange eksempler på rundt om i landet. Dette var ikke i tråd med de forutsetningene som lå til grunn da Stortinget behandlet den saken. Så jeg syns ikke det er en rett utvikling som skjer nå.

Jeg ser jo at kontrollverket, når man har slått sammen rettledningstjenesten og kontrollverket, tradisjonelt har funnet sin plass og sitt kontor i en by. Hadde det ikke vært bedre å flytte kontrollverket fra byen og ut til de kommunene som har et fiskerimiljø, og latt det være en base både for rettledningstjenesten og kontrollverket, i stedet for det omvendte – og det som tradisjonelt skjer – at det skal inn til byene, uansett om man der har behov for tjenesten eller ikke?

Statsråd Otto Gregussen: Jeg er enig i at det er viktig at de ressursene vi har, utnyttes på best mulig måte. Imidlertid er det slik at oppgavene i denne tjenesten varierer over tid, og at etaten ikke bare brukes til rene kontrolloppgaver, men også samtidig til veiledningsoppgaver. Vi har hatt en periode nå hvor de ressursene som vi har til disposisjon, skal brukes både til veiledning og til

kontroll, og vi har skaffet oss et fleksibelt system som gjør det mulig å prioritere alt etter de dagsaktuelle behov. Da er det slik at etaten noen ganger har funnet det formålstjenlig å organisere det slik at man har flyttet ressurser til mer lokale strøk, men vi har ikke fiskeriretledere til stede i hver enkelt kommune. Derfor må man gjøre det beste ut av de ressursene man har tilgjengelig.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Randi Karlstrøm (KrF): Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren.

Vi har fått internasjonal aksept for våre fiskesoner, ikke minst fordi vi har et argument om at de har stor regional betydning. I løpet av det siste året er 25 fiskerikonsepsjoner i Nord-Norge kjøpt opp av fiskesterke firmaer på Vestlandet, til eventyrlige priser. Vi forstår at aktørene blir fristet. Her selges fiskerirettigheter for 30-40 mill. kr, og det er rettigheter til torsk, sei, sild, lodde og reke. Og det fins ingen lokale aktører, f.eks. i Finnmark, som har økonomisk styrke til å by opp mot dette. Vil geografisk sonering av fiskerirettighetene opprettholdes og styrkes for å øke muligheten til å sikre regionenes fiskerirettigheter?

Statsråd Otto Gregussen: Jeg har registrert at det har vært en diskusjon i pressen hvor tallet 25 har vært antydnet med hensyn til båter som er blitt solgt. De faktiske forholdene er imidlertid at det ikke ble solgt noen fiskebåter – vi snakker her om trålere – i 1999 fra Finnmark og sørover, mens det ble solgt to i fjor og to i år. I tillegg vet jeg om at det er tre båter som er i en prosess hvor man har søkt om å få lov til å selge dem sørover, og at de båtene som i dag har leveringsforpliktelser til anlegg i Finnmark, skal slippe disse leveringsforpliktelsene fordi de blir solgt til aktive fiskere.

Jeg må si at dette er en utvikling som bekymrer meg. Det var vel fiskeriminister Angelsen i sin tid som endret beslutningen fra den forrige arbeiderpartiregjeringen, hvor man sa at man som hovedregel og prinsipp ikke skal stille leveringsbetingelser når det er snakk om aktive fiskere.

Jeg tror at det vi har sett i den siste tiden, hvor firmaer ønsker å finansiere en dårlig drift ved å selge båtene til høyest mulig pris til aktive fiskere, ikke er en klok politikk. Jeg har derfor instruert Fiskeridirektoratet om at behandlingen av disse sakene skal stanses inntil vi får vurdert hva som ligger i dette. Jeg mener veldig bestemt at de leveringsforpliktelser som formelt sett ligger spesielt til fiskeindustrien i Finnmark og andre plasser i Nord-Norge, skal aksepteres, og at dette er vilkår som båtene har fått, og som har sin bestemte hensikt.

Randi Karlstrøm (KrF): Det er også opplyst i pressen at bare 4 av 19 trålere har opprettholdt sine leveringsbetingelser, og dette er forhold som Nord-Norge ikke kan leve med. Jeg er glad for at ministeren er opptatt av dette.

Jeg syns også at vi, når vi skal dele ut nye rettigheter, kanskje bør tenke oss litt om, slik at vi ikke gjør rettighetene omsettbare, og at bruksrettigheter i sterkere grad bør

knyttes til regionen. Ser ministeren det som en konflikt mellom regionens rettigheter og de privatøkonomiske vurderinger som gjøres av båteierne og fiskeindustrien i Norge?

Statsråd Otto Gregussen: Jeg kan forsikre om at det med den kapasitet vi har i norsk fiskeflåte, er helt uaktuelt å dele ut nye tråltillatelser. Men det er like fullt viktig at de tillatelsene som vi har, og som har spesiell tilknytning til distriktene – for det har de gjennom disse leveringsbetingelsene – står fast. Dette er som jeg sa i sted, kjent for de bedriftene som disponerer disse, og det er kjent for de som investerer i bedriftene, og slik må det være. Men jeg tror det er vanskelig å knytte dette til noe annet enn de aktive driftsselskapene, fordi det da vil være en svært vanskelig situasjon å få dette finansiert i framtiden. Men det viktige poenget her er at de forpliktelsene som ligger fast, skal fortsette å være der.

Presidenten: Da går vi til siste hovedspørsmål.

Siv Jensen (Frp): Mitt spørsmål går til finansministeren.

Selv om Fremskrittspartiet i mange år har arbeidet for å fjerne årsavgiften på bil, ser vi nok en gang beviset på at årsavgiften bare øker og øker. I flere år har Arbeiderpartiet gitt uttrykk for at det skal være rimeligere å eie bil og eventuelt dyrere å bruke bil. Likevel har årets budsjettforlik ført til at finansministeren har brukt mye tid på å skryte av en relativt beskjeden reduksjon i bensinavgiften, samtidig som man har fått en ytterligere økning i årsavgiften på bil. Da blir det relevant å spørre hva som egentlig er Regjeringens syn. Skal det være dyrt å eie bil og billigere å bruke bil, eller skal det være det Arbeiderpartiet tidligere har sagt, nemlig billigere å eie bil og dyrere å bruke bil? Hva er det egentlig bilistene kan forvente seg av Regjeringen i tiden fremover? Kan vi se noe som helst til en reduksjon av disse avgiftene, eller blir det dyrere både å eie og å bruke bil?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Jeg synes faktisk det var ganske bra at Regjeringen klarte å få tilslutning til den første reduksjonen i bensinavgiften som vi har sett siden man innførte skillet mellom blyholdig og blyfri bensin. Jeg synes også det er ganske bra at vi for første gang har sett reduksjon i dieselavgiften.

Så sier representanten at det er av begrenset omfang. Hvis det er beskjedne reduksjoner i avgiften på bensin og diesel, må det være svært beskjedent det som skjer i forhold til årsavgiften, for endringene i årsavgiften er langt, langt mindre i økonomisk omfang enn den virkningen som man har av reduserte bensin- og dieselavgifter.

Regjeringen har ment og har hatt som sitt utgangspunkt at det samlede avgiftsnivået på bensin og diesel var kommet for høyt. Derfor la Regjeringen fram forslag om å gjennomføre en reduksjon. Og jeg må si, som jeg også var inne på i mitt svar til representanten Foss, at jeg synes det er viktigere å oppnå ting enn å snakke om ting. Det er helt riktig at Fremskrittspartiet snakker om ben-

sinavgiften, snakker om årsavgiften, snakker om dieselavgiften osv., osv., men det er ikke slik at vi da Fremskrittspartiet hadde muligheter for å øve innflytelse på budsjettet og rent faktisk inngikk budsjettavtale med regjeringen Bondevik for 1998 og 1999, så en reduksjon i bensinavgiften, eller så en reduksjon i dieselavgiften eller så en reduksjon i årsavgiften. Det er jo ikke slik. Det er ikke slik at vi ser igjen det som Fremskrittspartiet argumenterer med når det gjelder bil, i de budsjetter som Fremskrittspartiet rent faktisk fikk flertall for sammen med sentrumspartiene og Høyre. Der var det ingen reduksjon i bensinavgiften, ingen reduksjon i dieselavgiften. Det har det derimot vært i denne Regjeringens budsjettframlegg.

Siv Jensen (Frp): Jeg registrerer at finansministeren mener at den avgiften som nå ligger til forfall rundt omkring i de tusen hjem, er en beskjeden avgift, og det betyr at Regjeringen ikke har noen ambisjoner om å gjøre noe med årsavgiften.

Da har jeg lyst til å stille et annet spørsmål. Motorsykler og campingvogner er kjøretøyer som brukes halvparten av året. Like fullt er de ilagt en betydelig avgift. Tidligere har det vært tatt opp spørsmål i denne sal om hvorvidt det er mulig å se for seg en halvering av avgiften i tråd med den tiden i året man faktisk bruker en motorsykkel eller en campingvogn. Forsikringsselskapene for sin del forsikrer nettopp motorsykler og campingvogner ut fra den tiden i året de blir brukt. Ville det ikke da være naturlig for en regjering som ikke vil sette avgiften generelt ned, i hvert fall å vurdere muligheten for å halvere avgiften på kjøretøyer som ikke er i bruk på veiene hele året?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: La meg først rette en misforståelse hos representanten. Hun snakket om en regjering som ikke vil sette avgiftene ned. Men Regjeringen har jo satt de biltilknyttede avgiftene ned. Dette er den første regjering som har satt bensinavgiften ned, den første regjering som har satt dieselavgiften ned. Derfor er det ikke slik at denne regjering ikke vil sette avgiftene ned. Vi har gjort det. Vi har ikke bare pratet om det, vi har faktisk gjort det.

Det andre er at jeg ikke sa at årsavgiften er beskjeden. Jeg sa at hvis man snakker om at endringen i bensin- og dieselavgiften er beskjeden, må jammen endringen i årsavgiften være svært beskjeden, for den er vesentlig mindre enn endringen i bensin- og dieselavgiften. Når det gjelder forholdet mellom å bruke og å eie bil, gikk de samlede avgifter knyttet til årsavgift, bensinavgift og dieselavgift etter norske forhold sterkt ned i det budsjettframlegget som arbeiderpartiregjeringen la til grunn.

Når det gjelder spørsmålet om innretningen av årsavgiften for øvrig, har Regjeringen for tiden ingen planer om endringer i den. Jeg registrerer representantens synspunkter og tar dem med meg.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 14, fra representanten Randi Karlstrøm til landbruksministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 2.

Spørsmålene 17 og 18, fra henholdsvis representantene Laila Kaland og May-Helen Molvær Grimstad til barne- og familieministerens, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 19, fra representanten Magnhild Meltveit Kleppa til olje- og energiministerens, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Presidenten: Før vi begynner på den ordinære spørretimen, vil presidenten gjøre oppmerksom på at sak nr. 2 på dagens kart, interpellasjon fra representanten Hallgeir H. Langeland til utenriksministerens, vil måtte utgå på grunn av at interpellanten er syk.

S p ø r s m å l 1

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg skal få lov å stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«De siste fem årene har gebyrene ved Brønnøysundregistrene, Skipsregistrene og Patentstyret gitt staten en nettofortjeneste på nesten 800 mill. kroner. Dette innebærer at norske bedrifter betaler langt mer for tjenesten enn hva kostnaden for staten er. Det synes i tillegg å være slik at det er uklare regnskapstall for hva den faktiske kostnaden for den enkelte tjeneste er.

Hva vil statsråden gjøre for å få riktig balanse mellom faktisk kostnad og det gebyret som norsk næringsliv skal betale til registrene?»

Statsråd Grete Knudsen: De tre nevnte registrene, Brønnøysundregistrene, Skipsregistrene og Patentstyret, gav staten i perioden 1996–2000 en nettoinntekt på ca. 780 mill. kr. Situasjonen for de tre registrene er forskjellig, og derfor må jeg få lov til å bruke litt tid på å omtale hver av dem.

Patentstyret har tidligere gått med et mindre overskudd totalt i sine regnskaper. Det skyldes bl.a. at økningen i innkomne søknader har vært større enn budsjettet. Patentstyret gjennomførte en endring i gebyrene fra og med 2000, da det ble innført differensierte patent-søknadsavgifter som særlig skal tilgodese de minste bedriftene. For 2001 har Patentstyret et budsjett som balanser. Det er ikke noe mål at Patentstyret skal gå med overskudd.

Skipsregistrene dekker Norsk Ordinært Skipsregister – NOR – og Norsk Internasjonalt Skipsregister – NIS.

For 2001 er det budsjettet inntekter med 10 mill. kr og utgifter med litt under 7 mill. kr. Dette er således en ganske liten del av beløpet som representanten Gabrielsen viser til. Heller ikke for Skipsregistrene er det noe mål at de skal gå med overskudd.

For Brønnøysundregistrene er gebyrene knyttet til rettsgebyret, og gebyrets størrelse fastsettes i de årlige budsjettbehandlingene. Rettsgebyrene skal være betaling for tjenester en får fra rettsvesenet. Brønnøysundregistrene ble etablert ved at handelsregistrene ble flyttet fra de lokale domstolene til et samlet foretaksregister, og dette er bakgrunnen for at gebyrfastsettelsen er knyttet til rettsgebyret. Stortinget har de siste årene hevet rettsgebyret for hovedsakelig å skaffe midler til nødvendig fornying av justissektoren, noe som automatisk har gitt økt gebyr og dermed inntektsøkning også for Brønnøysundregistrene. Noen endringer har likevel skjedd ved at gebyret i 1996 var høyere, men da ble redusert, slik at gebyret pr. selskap i dag ligger under det som var i 1996.

Nærings- og handelsdepartementet har lenge vært og er opptatt av å tilrettelegge best mulig for næringslivet. Både prising av offentlige tjenester og ikke minst kvaliteten på disse er i den sammenheng viktig.

Nærings- og handelsdepartementet overtok ansvaret for Brønnøysundregistrene 1. januar i år. Vi har nå på arbeidsplanen at vi skal se på gebyrsituasjonen generelt. Da vil situasjonen for de små bedriftene særlig være i fokus. Vi vil også se på de ulike registrene og deres tjenester i forhold til gebyrstørrelsen. Det er ellers riktig at Brønnøysundregistrene i sine regnskaper i dag ikke har separate tall for de enkelte registrene eller tjenestene sine. Det vil vi også se nærmere på.

Jeg vil videre peke på at Brønnøysundregistrenes aktivitet har utviklet seg over tid. I tillegg til de tradisjonelle registerfunksjonene har de i dag fått en viktig rolle i arbeidet med forenkling og fornying. Vi vil altså gjennomgå hele ordningen, spesielt for Brønnøysundregistrene, og se hvordan hele arbeidet ved registrene kan finansieres bedre fremover.

Avslutningsvis vil jeg si at det er et meget viktig område Gabrielsen nå reiser spørsmål om. Jeg vil komme tilbake når vi har gjennomført den gjennomgangen som vi nå starter når det gjelder gebyrpolitikken.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg opplever som meget bra i betydningen at hun tar saken på alvor, på strak arm hva gjelder størrelsen på gebyrene. I den forstand er jeg enig i at det i prinsippet må være slik at næringslivet må betale for de tjenestene de får. Det at vi legger opp til satser som er vesentlig høyere enn den reelle kostnad, gjør at legitimiteten ikke blir som den bør være.

Det andre forholdet som jeg skjønner statsråden også vil se på, er dette med regnskapstallene, slik at man har eksakt viten om kostnaden og dermed også bedre kan prise disse tingene. Det er jo slik at staten har satt beskrankninger f.eks. for kommunene hva gjelder avgifter – de skal ikke overstige 100 pst. av kostnaden. Synes statsråden det hadde vært rimelig at også denne type ge-

(Gabrielsen)

byrer hadde et maksimumstak som egentlig innebærer at staten får dekket den reelle kostnaden, men at det ikke fremstår som en fiskalavgift?

Statsråd Grete Knudsen: Dette er forhold som vi absolutt bør gå inn i. Jeg mener at for både Patentstyret og Skipsregistrene skal det være relativt enkelt å få gjennomført disse ordningene. Noe annet blir det med Brønnøysundregistrene, i og med at de er så knyttet til justis-sektoren som de faktisk er, og det har også ført til endringer ikke minst fra Stortinget hvert eneste år. Men en gjennomgang bør absolutt også gjenspeile de enkelte tjenestene, og der har vi heller ikke god nok oversikt i dag.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg oppfatter det slik at statsråden tar saken og på en eller annen måte kommer tilbake til Stortinget med resultatet av dette. Jeg kunne bare tenke meg til slutt å spørre statsråden i forbindelse med den undersøkelsen som hun nå setter i gang: Hvilket tidsperspektiv har man, og på hvilken måte vil Stortinget bli orientert om det?

Statsråd Grete Knudsen: Jeg ville synes at det var naturlig at det inngikk i statsbudsjettet.

Spørsmål 2

Vidar Kleppe (Frp): Jeg skal stille nærings- og handelsministeren følgende spørsmål:

«Fiskeriministerens svar på representanten Bastesens spørsmål i ordinær spørretime 28. februar kan tolkes dit hen at en døgkontinuerlig kystovervåking eller deler av denne vil bli basert på såkalt brukerfinansiering. Allerede i dag må skipsfarten bekoste betydelige deler av Kystverkets beredskap langs kysten. Disse tjenestene er overlappende. Det kan synes som om dette er i ferd med å bli en melkeku for staten.

Synes statsråden dette er en fornuftig skipsfartspolitikk?»

Statsråd Grete Knudsen: Sikkerhet til sjøs er et sentralt skipsfartspolitisk mål for Regjeringen.

Som fiskeriministerens sa 28. februar vurderer Regjeringen en rekke tiltak for å forebygge ulykker og se på den samlede beredskapen mot forurensning langs kysten, noe som jeg mener jeg også tidligere har svart på i forbindelse med spørsmål fra representanten Kleppe. Et av disse tiltakene er økt overvåking av skipsaktiviteten langs kysten.

Overvåking av skipsaktivitetene langs kysten er et viktig tiltak for å kunne varsle og gripe inn i forhold til skip som har fått problemer, og på den måten forebygge at ulykker skjer.

I prinsippet bør nødvendig overvåking av trafikken langs kysten være brukerfinansiert, på samme måte som når et skip trenger los og må kjøpe dette som en tjeneste. Vi kan imidlertid ikke kreve betaling av skip som går langs kysten uten å anløpe norsk havn. Derfor blir finan-

sieringsordningen komplisert og ikke helt ut knyttet til hvordan utgiftene pådras. I tillegg er både de tekniske muligheter for overvåking og behovene for å følge med i trafikken langs kysten i sterk utvikling og endring, slik at vi nå er inne i en prosess hvor vi tilpasser oss den nye utviklingen.

Fra en skipsfartspolitisk synsvinkel er det viktig at det legges opp til et overvåkingssystem som tilfredsstillende kravene til en sikker sjøtransport, og vi ønsker at finansieringen av disse oppgavene skal være brukerbasert. Den konkrete utformingen blir nå drøftet mellom sjøfartsmyndighetene og Kystforvaltningen. Det arbeidet som gjennomføres nå, er en kartlegging av statens samlede ressursbruk rettet mot sikkerhet i tilknytning til skipstrafikken langs kysten.

Det er derfor noe for tidlig å fastslå nå hvordan overvåkingen skal gjennomføres, og hvilke kostnader dette vil medføre for næringen og for staten. Dette vil bli en egen sak senere for Stortinget.

Vidar Kleppe (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er også kjent at norske myndigheter nå jobber med krav om å innføre elektronisk identifikasjon av skip, og i den forbindelse er det ifølge fiskeriministeren allerede inngått avtaler for utveksling av informasjon om skipsfarten. Det er noe som bekymrer skipsfartsnæringen, fordi det er nødvendig å hemmeligholde en del av de opplysningene de har, på grunn av at skipsfartsnæringen vil ivareta sine interesser og beskytte dem. Deler ministeren næringens bekymring når det gjelder slik informasjon?

Statsråd Grete Knudsen: Det gjør jeg jo absolutt, men samtidig vil sikkerheten og muligheten for å gripe inn på et mer forebyggende plan være en viktig oppgave for oss som politikere. Det har jo også vært et forhold som representanten Kleppe har vært engasjert i, hvordan vi kan greie å komme med på overvåkingssystemet så tidlig som mulig. Nå har jo Kystverket og Forsvaret forskjellige overvåkingssystemer, og det som nå skal skje, er at vi må prøve å få samordnet disse slik at vi ikke har den overlappingen som vi har i dag.

Vidar Kleppe (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg vet at hun er veldig opptatt av dette. Hun er også utålmodig, på lik linje med det som jeg og Fremskrittspartiet er. Men det hevdes også at utveksling av slike data kan medføre problemer når det gjelder grensedragningene for hva en kan unnta fra offentligheten. Det er klart at når en ser på den viktige informasjonen som finnes, er det kanskje i historisk sammenheng også fristende å se til at de informasjonene som vi har som skipsfartsnasjon, ikke skal komme i hendene på andre nasjoner og andre som har andre interesser når det gjelder norsk skipsfart. Derfor vil jeg stille spørsmål til ministeren om de også vil foreta seg noe på det området.

Statsråd Grete Knudsen: Det forholdet som representanten her tar opp, er viktig, og det bør vi ta med også

i det videre arbeidet, for når det gjelder forretningshemmeligheter, er det klart at det er muligheter til å unnta opplysninger.

Presidenten: Vi går da til spørsmål 14.

S p ø r s m å l 1 4

Randi Karlstrøm (KrF): «I reindriftsavtalen er det satt av 20 mill. kroner i ekstraordinære midler på grunn av økonomisk krise hos reindriftsfamiliene.

Etter hvilke kriterier skal dette fordeles?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Fredag 2. mars i år fremmet Landbruksdepartementet St.prp. nr. 52 for 2000-2001, Om tiltak mot kugalskap, tiltak overfor Q-meieriene og tiltak innenfor reindriftsnæringen. I denne proposisjonen la Landbruksdepartementet bl.a. fram forslag om bevilgning på 20 mill. kr til ekstraordinær støtte etter store tap og produksjonssvikt i reindriften innen deler av Øst-Finnmark, Vest-Finnmark og Troms reinbeiteområder. Dette tiltaket er blitt særskilt behandlet i Regjeringen og ikke som en del av de ordinære reindriftsavtaleforhandlingene som ble avsluttet 27. februar i år.

Når det gjelder fordelingen av disse midlene, går det fram av proposisjonen at støtten skal settes inn overfor driftsenhetene i de distriktene som er sterkest rammet, og da koblet opp mot de siste årenes produksjonssvikt i næringen – uavhengig av årsaksforhold som bl.a. store rovdyr-tap, ugunstige klimatiske forhold og nedslitte beiter. Beløpet er imidlertid foreslått bevilget over kap. 1151 og forutsettes å bli administrert gjennom Reindriftsforvaltningen som ekstraordinær næringsstøtte. De nærmere retningslinjene for støtteordningen vil bli utarbeidet av Landbruksdepartementet i samråd med Kommunal- og regionaldepartementet, Finansdepartementet og Miljøverndepartementet samt Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget. Den endelige fastsettingen av retningslinjene vil først kunne skje etter at Stortinget har behandlet proposisjonen.

Randi Karlstrøm (KrF): Det er uttrykt frykt fra flere utøvere som er i krise, fordi de har hatt store tap i flere år og derfor har falt utenfor alle ordninger i reindriftsavtalen, der det kreves bl.a. en viss slakteprosent. De er redd for at de som ikke har fått statsstøtte, dvs. de som har falt ut av ordningen, og som faktisk er mest rammet, blir dømt til å gå til grunne økonomisk for at man på den måten skal sanere utøvere. Det har jo vært et politisk mål å få ned antallet driftsenheter. Kan ministeren sikre at alle kriserammede, også de som har falt utenfor de ordinære ordninger i reindriftsavtalen, men som har driftsenhet, skal få del i de 20 millionene?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Som jeg sa i mitt hovedsvar, skal støtten settes inn overfor driftsenhetene i de distriktene som er sterkest rammet, og da koblet opp mot de siste års produksjonssvikt i næringen. Ut fra min vurdering av tilleggsspørsmålet kan det ikke være sånn at

det at en har hatt en så stor produksjonssvikt at en har ramlet ut av næringsavtalen, skal kunne føre til at en nå heller ikke skal få ekstraordinær støtte. Nå vil representanten Karlstrøm og næringskomiteen få anledning til å komme med noen føringer for de endelige retningslinjene ved at man nå skal behandle St.prp. nr. 52 før retningslinjene fastsettes. I utgangspunktet vil jeg si at jeg deler Karlstrøms vurdering, og vil ta det med meg.

Randi Karlstrøm (KrF): Når det er økonomisk krise, må kvinnene ut for å tjene penger til husholdet. Tradisjonelt har de i reindriften drevet kjøttforedling og foredling av skinn, og de besitter en betydelig kompetanse. Dette er et veldig aktuelt spørsmål når det både er krise og man satses på verdiskaping i næringa. Jeg tror det må skje en særskilt satsing mot kvinner for at verdiskapingsprogrammet skal være med på å øke inntekten i de husholdene som nå er i krise, og ikke bli konsulentmat for Norsk Investorforum. Jeg vil da bare til slutt spørre: Vil ministeren rapportere om fordelinga av disse ekstraordinære midlene i kommende statsbudsjett?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Jeg har ingen klar oppfatning om på hvilken måte vi skal rapportere hvordan disse midlene skal brukes, men jeg merker meg ønsket som det gis uttrykk for.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 3.

S p ø r s m å l 3

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til finansministeren:

«Særnorske alkoholavgifter er et betydelig bidrag til grensehandelslekkasjen. Statistikk fra Vin- og Brennevinsimportørenes Forening viser at over 1 million nordmenn handlet vin og brennevin i Sverige og Danmark i fjor. Det kjøpes like mye alkohol ved Systembolaget i Strømstad som i Fredrikstad, Moss og Sarpsborg til sammen.

Vil Regjeringen foreslå å redusere alkoholavgiftene i revidert budsjett?»

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Hensikten med de høye avgiftene på alkohol er først og fremst å begrense alkoholforbruket. Det er grunn til å tro at de høye avgiftene har bidratt til at Norge har et vesentlig lavere alkoholforbruk enn andre land.

Forbruket av svakvin og øl har økt jevnt de siste årene, og det uregistrerte forbruket av disse produktene er lavt. Tall fra Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning tyder på at også grensehandelen med disse produktene er forholdsvis lav. Vinmonopolets omsetning av svakvin økte med 66 pst. fra 1990 til 2000.

I samme periode sank Vinmonopolets omsetning av brennevin med 21 pst. Om lag halvparten av brennevinsforbruket kommer i dag fra uregistrerte kilder som smugling, hjemmebrenning, grensehandel og taxfree-handel. For Regjeringen er det ønskelig å bringe brennevinsfor-

bruket inn i mer registrerte former. Redusert avgift på brennevin vil gjøre smugling og hjemmebrenning mindre lønnsomt og kan bidra til at turistimporten reduseres. Dette var noe av bakgrunnen for at Regjeringen foreslo å redusere avgiften på brennevin med vel 15 pst. i forbindelse med momsreformen fra 1. juli 2001. I forbindelse med budsjettforliket med sentrumspartiene ble imidlertid denne avgiftsreduksjonen ikke vedtatt. Jeg legger derfor ikke opp til å foreslå reduksjoner i alkoholavgiftene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2001.

Regjeringen er oppmerksom på at avgiftsutviklingen i Sverige vil kunne bidra til å legge press på alkoholavgiftene i Norge over tid. Sverige vil gradvis avvikle sine særskilte innførselskvoter for alkohol og tobakk fram til 1. januar 2004. Med mer liberale innførselskvoter kan svenskene komme til å redusere avgiftene på alkohol i årene framover, men det er ikke tatt noen beslutning om det ennå. Blant annet på bakgrunn av avgiftsutviklingen i Sverige vil Regjeringen vurdere alkoholavgiftene på nytt i budsjettet for 2002.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg vil komme inn på det siste statsråden tok opp. Ikke bare Sverige, men også Finland og Danmark står foran omfattende omlegginger i avgiftspolitikken. Det er helt klart at når de slutter seg til EUs kvoter, vil man kunne ta inn betydelige kvanta når man reiser i EUs lavprisland for alkohol. I 2004 vil det være mulig å importere 10 liter sprit, 20 liter sterkvin og 90 liter vin. Dette vil naturligvis legge et sterkt press på disse landenes regjeringer for å kunne holde en viss kontroll, som statsråden brukte som uttrykk, med eget salg og egen omsetning, så dette vil helt sikkert tvinge seg fram.

Dette er jo et viktig ledd i grensehandelslekkasjen. Ser ikke statsråden at belastningen og presset på handels- og servicenæringen og de som er involvert i handel og vandel – vi har jo en utrolig lang grense mot Sverige – stadig blir større, og at de kommer i bakleksa konkurransesmessig?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Jo, og det var noe av bakgrunnen for at Regjeringen foreslo en nominell reduksjon i brennevinsavgiften på 17,5 pst. Men jeg konkluderer med at Stortinget ikke sluttet seg til det. Det tar jeg til etterretning.

Øystein Hedstrøm (Frp): Det har også vært undersøkelser blant det norske folk. En stor undersøkelse utført av et gallupinstitutt i 1999 viste at det var et betydelig flertall i alle partier for reduserte alkoholavgifter, unntatt i Kristelig Folkeparti. Til og med Avholdsfolkets Landsråd ønsker at disse avgiftene skal bli redusert, nettopp for å redusere kriminaliteten på dette området, som statsråden var inne på. Det er altså et betydelig flertall i det norske folk som ikke ønsker noen særordninger for Norge, men som ønsker en utvikling mot harmonisering i Europa. Mener ikke statsråden det burde være fornuftig å lytte til disse nærmest unisone rådene som kommer på dette området?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Jo, men hvis representanten vil høre etter hva jeg sier, så skal jeg gjenta at vi i budsjettet foreslo 17,5 pst. reduksjon av brennevinsavgiften, men Stortinget sluttet seg ikke til det. I det ligger det også at Regjeringen ser både de problemstillingene som ligger i at vi har en god del uregistrert handel med brennevin, og problemstillingen knyttet til det vi ikke kan se bort fra, nemlig en mulig ytterligere avgiftsreduksjon på svensk side. Det var bakgrunnen for Regjeringens forslag. Men det var altså slik at det ved den samlede budsjettløsningen ikke ble gitt tilslutning til det forslaget, og derfor finner jeg ingen grunn til å gjenta det i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, men jeg har latt det stå åpent for at Regjeringen kan komme tilbake med forslag om reduserte avgifter på alkohol i budsjettet for 2002.

S p ø r s m å l 4

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«En undersøkelse foretatt i Kongsvinger viser at boliger med tilnærmet lik omsetningsverdi har store forskjeller i ligningsverdi.

Vil statsråden ta initiativ til at det blir innført et nytt og mer rettferdig reglement for verdiberegning, slik at denne urettferdighet kan unngås for fremtiden?»

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Finansdepartementet arbeider nå med en odelstingsproposisjon med forslag til ny takseringsløsning, og den vil bli lagt fram i vår.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som var et veldig kort og konsist svar. For Fremskrittspartiet, og jeg tror også for alle boligeiere i Norge, er spørsmålet av en slik art at det bør få et mer utfyllende svar.

Å kjøpe en bolig er kanskje den største og viktigste investeringen en familie gjør i livet. Det har Fremskrittspartiet tatt konsekvensen av, og vi ønsker å fjerne all skatt på det å eie en bolig. Verdiberegningen utgjør grunnlaget for inntektsskatt, formuesskatt og – i de kommuner som har det – eiendomsskatt. Derfor er en riktig og rettferdig takst veldig viktig, og at alle skattene har denne som et grunnlag. Kan statsråden si noe om dette?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Jeg er selvsagt enig i at det er viktig med en mer rettferdig takst. Derfor har jeg arbeidet fram et forslag om det, og jeg kommer til å legge det fram for Stortinget i vår.

Per Roar Bredvold (Frp): En verdiberegning er også avhengig av bosted, dvs. i hvilken kommune man bor, og også hvor i kommunen man bor. Det vil si at når dette er tilnærmet sammenlignbart, må det også være sammenlignbar verdi på boligene. I den omtalte undersøkelsen nevnes to eiendommer med en salgssum på 1,8 mill. kr og 1,7 mill. kr, og med en ligningsverdi på

henholdsvis 499 000 kr og 118 000 kr. Når man så har påplussert ligningsverdien 10 pst. og senere 15 pst., altså til sammen 25 pst. økning på to år, blir skattekonssekvensen for den ene boligen en økning på ca. 14 500 kr i grunnlaget for inntektsbeskatning, mens det bare blir 2 450 kr for den andre boligen.

Ser statsråden at dette slår veldig urettferdig ut slik det fungerer i dag?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Ja, det gjør jeg. Derfor mener jeg det er nødvendig å endre det, og det har Arbeiderpartiet ment lenge. Det er også en viktig bakgrunn for at Regjeringen legger fram et nytt system. Vi kommer til å legge fram et system som er basert på produksjonsverdi, og ikke på markedsverdi. Det forslaget kommer til våren. Jeg har lyst til å vise til at også Fremskrittspartiet har stemt for økninger i de årlige takstene, senest i forbindelse med budsjettforliket med regjeringen Bondevik i 1998, hvor man økte boligtakseringen med 5 pst.

Mitt utgangspunkt er at vi må få et mer rettferdig system, vi må få ett rettferdig system, og det er utgangspunktet for det Regjeringen legger fram om relativt kort tid.

S p ø r s m å l 5

Øyvind Korsberg (Frp): Mitt spørsmål går til finansministeren:

«I ordinær spørretime onsdag 28. februar 2001 opplyste nærings- og handelsminister Grete Knudsen at interkommunale aksjeselskap kan ha skattefritak så lenge de ikke har erverv. Dette skal ikke være i strid med EØS-reglene.

Kan et interkommunalt aksjeselskap anses ikke å ha erverv som formål når det konkurrerer om anbud innenfor EØS-området?»

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Et interkommunalt aksjeselskap er som aksjeselskap i utgangspunktet et eget skattesubjekt. Et selskap kan imidlertid være fritatt for skatteplikt dersom det ikke har «erverv til formål». Dette følger av en alminnelig bestemmelse i skatteloven. Bestemmelsen gjelder aksjeselskap, andelslag, klubber, foreninger mv. Bestemmelsen gjelder også uavhengig av om selskapet er offentlig- eller privateid.

Det er de lokale ligningsmyndighetene som må ta stilling til om et konkret selskap har erverv til formål, slik også nærings- og handelsministeren svarte i det tidligere angitte spørsmålet. Hvorvidt lovens vilkår om «ikke erverv til formål» er oppfylt, må avgjøres etter en totalvurdering av en rekke momenter. Sentralt i vurderingen, men ikke alltid avgjørende, er vedtektenes bestemmelser om drift uten sikte på overskudd. Det kan videre bli lagt vekt på hvordan selskapet er finansiert, om det har et ideelt formål, hvem midlene tilfaller ved oppløsning, og om selskapet utdeler utbytte.

At et selskap konkurrerer om et anbud, medfører ikke i seg selv at selskapet må anses å ha erverv til formål. Ligningsmyndighetenes oppgave i et slikt tilfelle vil

være å håndheve skattelovgivningen ut fra de faktiske forhold. Dersom et selskap innretter seg slik at lovens betingelser for skattefri status oppfylles, kan nok det ha uheldige konkurransevridende sider. At selskapet konkurrerer med andre om oppdrag, gir imidlertid ikke uten videre grunnlag for å slutte at selskapet har erverv til formål i skattelovens forstand.

Øyvind Korsberg (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Når det gjelder denne konkrete saken, som har utgangspunkt i et interkommunalt selskap som heter Avfallsservice, som har fem eierkommuner, synes jeg det hele begynner å bli mer og mer uklart. Målet med dette non-profitkonseptet er ikke fortjeneste, og da blir det bestandig et vurderingsspørsmål om selskapet har erverv til formål eller ikke. Da kan det bli ulike tolkninger fra de ulike ligningskontorene som skal avgjøre dette.

Vil statsråden gjøre noe for at dette regelverket skal bli enklere, så det ikke blir rom for ulike fortolkninger som det er konkret i denne saken?

K e n n e t h S v e n d s e n hadde her tatt over presidentplassen.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Nei, jeg kan ikke se at man kan unngå elementer av skjønn. Det er de lokale ligningsmyndighetene som vil måtte utøve det. Det gjør at det er vanskelig for meg å forholde meg til denne konkrete saken, det vil det være naturlig at de lokale ligningsmyndighetene tar standpunkt til. Men det er slik i mange deler av skattelovgivningen og ligningsregelverket at det er et skjønn som må utøves lokalt, og det virker for meg å være tilfellet i denne saken.

Øyvind Korsberg (Frp): Det er klart at man skal bruke en viss grad av skjønn, men her kan man altså få ganske store lokale variasjoner innenfor det skjønnet. Et naturlig spørsmål vil da være: Hvordan er det i forhold til EØS? Jeg vet ikke om dette er denne statsrådets bord, og om han kan svare på det.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Her kan jeg bare vise til det svar som statsråd Knudsen gav i den tidligere spørretimen.

S p ø r s m å l 6

Hilde Frafjord Johnson (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«25. februar 2000 begynte man å gi midlertidig oppholdstillatelse til kurdiske asylsøkere fra Irak, bl.a. for å stanse tilstrømming fra tredjeland i familiegjennforeningsøyemed. Man antok at retur til Irak ville bli mulig om ett år, noe som nå ikke synes å være tilfelle. En praksis med midlertidighet som ikke kan danne grunnlag for varig opphold eller familiegjennforening i år fremover, over lang tid, kan berøre menneskelige rettigheter for den enkelte.

Hva vil statsråden nå gjøre i forhold til denne gruppen?»

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg har tidligere besvart dette spørsmålet i brev av 16. januar i år som svar til Erna Solberg på skriftlig spørsmål nr. 157.

I slutten av februar 2000 besluttet regjeringa Bondevik – som representanten er veldig godt kjent med – at irakiske asylsøkere som etter en individuell vurdering ikke hadde behov for beskyttelse, skulle gis midlertidige tillatelser som verken kunne danne grunnlag for familiegjenforening eller bosettingstillatelse. Begrunnelsen for dette var bl.a. behovet for å samordne norsk praksis med praksis overfor irakiske asylsøkere i øvrige europeiske land. En viktig begrunnelse for å gi begrensede tillatelser var at de ville bidra til å hindre tilstrømming av irakiske asylsøkere uten beskyttelsesbehov til Norge. Dessuten hadde Norge, i likhet med andre europeiske land, ingen etablert ordning for å returnere personer uten oppholdsgrunnlag til Irak. Endringen av praksis har ikke fått betydning for flyktninger med behov for beskyttelse i Norge.

I det året som nå har gått, har sikkerhetssituasjonen i Nord-Irak vært relativt stabil. Både UNHCR og de øvrige nordiske landene deler denne oppfatningen. Utlendingsdirektoratet har etablert en ordning med frivillig retur til Irak i samarbeid med International Organization for Migration. Jeg vil derfor understreke at det nå er mulig å returnere frivillig til Irak.

Utlendingsforvaltningen vil fortsette å arbeide for å gjennomføre retur av de som ikke frivillig vil reise tilbake til Irak. Dette vil bl.a. skje i samarbeid med andre europeiske land.

Eventuelle søknader om fornyelse av tillatelse til irakere skal ifølge utlendingsloven nå avgjøres av Utlendingsdirektoratet i første instans og Utlendingsnemnda som klageinstans. Utlendingsdirektoratet venter å motta fornyessøknader i løpet av denne måneden. Utlendingsdirektoratet arbeider for tiden med en oppdatering av situasjonen og vil på denne bakgrunn arbeide med retningslinjer for behandling av søknadene.

Dersom det er behov for å endre den praksis direktoratet legger opp til, vil jeg vurdere om jeg skal benytte den myndigheten departementet har til å foreslå endringer i utlendingsloven og/eller forskriften.

Hilde Frafjord Johnson (KrF): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg trenger å få litt oppklaring i hva som faktisk er besluttet i denne saken. Er statsrådets svar å oppfatte dit hen at de midlertidige opphold som blir gitt for ett år, nå er opphørt, siden statsråden også berørte retur og begynnelse av retur av kurdere til Nord-Irak? Eller er det slik at den midlertidige ordningen vedvarer? Det er denne uklarheten, som er veldig vanskelig for mange av disse kurdiske asylsøkerne å leve med, ikke minst det å leve uten familie i flere år, som har medført psykiske problemer for veldig mange.

Det å få en klarhet i om denne midlertidigheten kommer til å vedvare, eller om det blir en avklaring med også

en mulighet for noen til å få opphold, og for andre selvfølgelig til ikke å få opphold der en ikke er i en beskyttelsessituasjon, er svært viktig. Jeg mener også, ut fra situasjonen i Irak, at det er grunnlag for å behandle disse enkeltsakene med romslighet. Men jeg ønsker da å få et svar fra statsråden på om man faktisk mener at man skal forlenge midlertidigheten, eller om man har opphørt å behandle dette etter den midlertidige ordningen.

Statsråd Sylvia Brustad: Nå er det slik, som jeg sa, at sikkerhetssituasjonen i Nord-Irak har vært stabil det siste året. FNs høykommisær og også de andre nordiske landene er enige om at sånn er det. Derfor har vi nå åpnet for frivillig retur til Irak.

Når det så gjelder hva som nå skjer med sakene, er det slik etter Stortingets eget vedtak når det gjelder enkeltsaker, at søknaden skal inn til behandling i UDI, eventuelt til Utlendingsnemnda. En forventer at søknadene kommer inn i løpet av denne måneden, og jeg vil gjerne se hva UDI og Utlendingsnemnda gjør med dem før jeg sier noe mer om hva jeg eventuelt har tenkt å foreta meg.

Hilde Frafjord Johnson (KrF): Begrunnelsen for innføringen av denne ordningen som statsråden helt riktig redegjorde for, var at man kom fra tredjeland. Men etter det politiet har fått oversikt over, er det bare 25 pst. av dem som er kommet på dette tidspunktet, som kommer fra tredjeland. Det betyr at det er en ganske stor gruppe som er i en litt annen situasjon. I denne sammenheng er jeg opptatt av to ting. Det ene er romsligheten i forhold til disse det gjelder, som er i en kritisk situasjon til tross for at situasjonen ikke nødvendigvis har forverret seg betydelig i området. Og det andre jeg er opptatt av, er at situasjonen etter Dublinkonvensjonen og undertegningen av denne avtalen er at presedenseffekten eller effektene i forhold til risiko for ny tilstrømming ved endring av norsk praksis, eller ved en større romslighet i norsk praksis, ikke er like foruroligende som ellers. Etter Dublinkonvensjonen skal asylsøkerne kunne ha en grei ordning med at første trygge asylland er der hvor man skal være, og for øvrig vil man ikke få den tredjelandssituasjonen som oppstod i forrige runde. Jeg håper at statsråden merker seg de to begrunnelsene og legger til grunn en romslig praksis.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg tar selvfølgelig med meg de signaler som kommer fra representanten her. Men nå er det som sagt slik at sakene først går til Utlendingsdirektoratet, og der vil alle sider av saken for hver enkelt person bli vurdert på individuelt grunnlag, og så får vi se hva resultatet blir av det. Men vi må jo også holde fast ved at det som er hovedgrunnlaget for å få opphold i Norge – og da uttaler jeg meg helt generelt – er at en har behov for beskyttelse, eller det er andre sterke menneskelige hensyn som tilsier det. Det er et faktum at sikkerhetssituasjonen i Nord-Irak det siste året har vært relativt stabil, så det må selvfølgelig også være med i den vurderingen. Men nå synes jeg de sakene får gå sin gang der de skal gå sin gang, så får vi se hva resultatet blir av

det i forhold til om jeg vurderer om det er noe jeg bør eller skal foreta meg.

S p ø r s m å l 7

Tor Nymo (Sp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Etter drapet på den 15 år gamle gutten på Holmlia lovet statsministeren støtte til antirasistisk engasjement i lokalsamfunnene. Deretter har Regjeringen avslått Regnbuen Internett Kafé sin søknad om 130 000 kroner. Begrunnelsen er at det ikke finnes midler. Tidligere hadde Regnbuen Internett Kafé fått avslag fra UDI, som forklarte at midlene skulle brukes til hjemsending av kosovoalbanske flyktninger.

Hva vil statsråden gjøre for å hindre at dette unike prosjektet legges ned?»

Statsråd Sylvia Brustad: UDI har både i 1999 og i 2000 gitt støtte til Regnbuen Internett Kafé som ett av flere prosjekter som skal legge til rette for og stimulere til at flyktninger skal vende tilbake til sitt hjemland. Regnbuen Internett Kafé vil ikke få støtte på dette grunnlaget i 2001.

Jeg har full forståelse for at Regnbuen Internett Kafé nå ønsker å fokusere på rasisme og diskriminering. Det har imidlertid kommet langt flere søknader om støtte til slike prosjekter enn det Stortinget så langt har bevilget midler til. Prosjektet som Regnbuen Internett Kafé søker støtte til, må vurderes i forhold til mange andre gode søknader. Søknaden er så langt ikke ferdigbehandlet i departementet, og jeg ber om forståelse for at jeg derfor ikke kan uttale meg om dette prosjektet nå.

Tor Nymo (Sp): Jeg takker statsråden for svaret.

Lokalt engasjement – som Regnbuen Internett Kafé – er en av mange viktige årsaker til at man ikke har opplevd voldelig rasisme i Nord-Norge. Internettkaféen er et gratis daglig tilbud til flyktninger ved de to nye asylmottakene, til innvandrere og til alle andre borgere i Tromsø. Regnbuen Internett Kafé gir flyktninger anledning til å orientere seg om forholdene i hjemlandet og en mulighet til å holde kontakt med familie og venner. Regnbuen Internett Kafé skaper kontakt og et antirasistisk miljø for de norske i samfunnet. For innvandrere og flyktninger skaper internettkaféen integrasjon på lang sikt og medvirker til at de får realisert sine evner. Det betyr viktige ressurser for samfunnet.

Det er en skam dersom dette prosjektet, som er et av de viktigste antirasistiske prosjekter i Nord-Norge, må legges ned etter bare to og et halvt års drift på grunn av at en så lav sum i støtte blir avslått. Internettkaféen har gjort en fantastisk jobb. Jeg håper at kommunalministeren kan revurdere søknaden, og at ordene «å styrke det antirasistiske arbeidet» vil bli omsatt i støtte til praktiske prosjekter.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg tviler ikke på at Regnbuen Internett Kafé gjør en god jobb. All innsats mot rasisme og diskriminering er kjempeviktig og veldig,

veldig bra. At det også er lokalt engasjement i denne saken, tror jeg er helt avgjørende for å hindre rasisme og diskriminering.

Men som sagt: Søknaden i denne konkrete saken ligger til behandling i departementet, og jeg kan ikke uttale meg om dette før vi har hatt mulighet til å ferdigbehandle den.

S p ø r s m å l 8

Karin Andersen (SV): Jeg har følgende spørsmål:

«Flere enn 6 000 personer er kastet ut fra sin bolig de siste åra. Mange av dem ventet på time på sosialkontoret. Alternativet for disse menneskene er hospits. Samtidig står kommunale og private utleieboliger tomme. Mangel på kommunal samordning, små og uoversiktlige hjelpe-tiltak og ingen krav til maksimalt prisnivå eller antall sosiale utleieboliger rammer folk med lite penger.

Ser statsråden behov for et nytt regelverk som sikrer nok billige sosiale utleieboliger og hindrer bostedsløshet?»

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg deler Karin Andersens bekymring når det gjelder situasjonen for bostedsløse, som vi dessverre har altfor mange av i Norge.

Jeg har med undring og fortvilelse registrert en sak i Oslo i mediene, som har omtalt en mann som frøs i hjel etter å ha blitt kastet ut fra en kommunal leilighet. Slikt skal ikke skje. Det var derfor helt nødvendig at Bård Folke Fredriksen, byråd i Oslo for eldre og bydelene, tok et initiativ for å bedre rutine og samarbeidet mellom boligetaten og sosialetaten i kommunen, noe som er helt nødvendig for å få ned antall utkastelser og for å sikre at folk som blir kastet ut, ikke havner på gata uten å ha noe sted å gå til og uten å få noen hjelp.

Kommunal- og regionaldepartementet har etter dette vært i kontakt både med Bergen kommune og med Trondheim kommune. En har der fått opplyst at det er etablert et samarbeid mellom boligetaten og sosialetaten som gjør at utkastelser ikke skal skje som en følge av manglende koordinering mellom ulike kommunale etater. De fleste utkastelser skyldes manglende husleiebetaling, men for mange er årsaken i betydelig grad manglende mestring av egen økonomi og ikke bare at de ikke greier å betale husleia. Her mener jeg at en del sosialkontorer bør ta et langt større ansvar enn det som er tilfellet i mange saker i dag.

Representanten Karin Andersen spør om jeg ser behov for et nytt regelverk som vil sikre nok billige sosiale utleieboliger og hindre bostedsløshet. Jeg tror at vi for å få gjort noe med dette mer trenger andre tiltak enn å endre regelverket. Som representanten er godt kjent med, ble både midlene til lån og til tilskudd til Husbanken økt betydelig gjennom statsbudsjettet for i år. Det var helt nødvendig. Tiltak rettet mot bostedsløshet har første prioritet innenfor alle ordninger, særlig gjelder dette boligtilskuddet, som har økt betydelig, og som vil bidra til at kommunene kan prioritere ulike boligløsninger for disse gruppene.

Hospits og andre tilfeldige boligløsninger er ordninger jeg mener vi bør komme oss vekk fra. De er dyre, og de er svært dårlige alternativer i svært mange tilfeller. I stedet bør det utvikles løsninger som gjør at folk kan bli boende i sine boliger. Boliger med ulik grad av sosialfaglig oppfølging er viktig for å hindre utkastelser og gi en så stabil og god livssituasjon som mulig.

Gjennom statsbudsjettet for i år er det satt av 5 mill. kr til et utviklingsprosjekt særlig rettet mot bostedsløse. Sammen med sosialministeren har jeg tatt initiativ til og fått etablert et samarbeid med de fem største byene. Jeg er veldig glad for det engasjementet og den innsatsen som vi nå begynner å se resultatene av. Alle byene har fått midler til lokal prosjektledelse, og de er i gang med å få fram ulike boligløsninger knyttet til konkrete helse- og sosialtjenester.

Jeg er opptatt av at vi fastholder den rolledeling vi har mellom stat og kommune i boligpolitikken. Jeg tror ikke ytterligere regelverk, med nye pålegg til kommunene, er vegen å gå. Økonomiske virkemidler, dialogbasert samarbeid med kommunene og bedre samordning internt i den enkelte kommune mener jeg er av avgjørende betydning. Økt samarbeid mellom kommunale etater og flere boligløsninger med oppfølging er sentrale ting som må på plass for at vi skal lykkes bedre i politikken overfor dem som ikke har et sted å bo, eller som bor dårlig og som står i fare for å bli kastet ut.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret.

Jeg kjenner statsrådets engasjement på boligsektoren, som jeg setter pris på. Jeg tror likevel at det må kraftigere grep til enn det Regjeringa hittil har vært villig til å ta i bruk.

Det er ille å være vitne til at private utleiere får folk med dårlig råd. Enda verre er det å være vitne til at kommuner gjør det, og det skjer nå. For kommune etter kommune går fra et system med generell subsidiering av de sosiale boligene til et system med markedsleie eller gjengs leie supplert med diverse små kommunale bostøtteordninger og statlige ordninger. Det kan vise seg å være et system som rammer folk med dårlig råd mye hardere enn det Regjeringa har tilsiktet med sin politikk.

Vi bruker nå fra Stortingets og Regjeringas side store midler for å bygge mange flere sosiale utleieboliger. Hvordan skal vi kunne sikre at disse boligene på sikt forblir billige når kommunene får lov til å heve husleiene uregulert?

Statsråd Sylvia Brustad: For det første er jeg helt enig med representanten Andersen i at flere kommuner bør ta et langt større ansvar overfor de gruppene vi her snakker om, enn det vi har sett hittil.

Jeg registrerer også at Arbeiderpartiet i Oslo, hvor vi hadde det forferdelige eksempelet som jeg omtalte i mitt hovedsvar, har tatt opp med byrådet i Oslo om det er ting som bør gjøres på en bedre måte. Det mener jeg er en veldig viktig og en helt nødvendig debatt.

Vi er også nødt til å sørge for at det er et godt nok samarbeid mellom de ulike etater. Men det må altså kom-

munene sørge for, enten det nå er mellom dem som har ansvar for boliger, eller sosialkontorene, og vi må sørge for, som representanten Andersen var inne på, at vi bygger et tilstrekkelig antall boliger for dem som trenger det. Men jeg tror ikke at det er nok bare å bygge boligene, vi må også sørge for at det er hjelpetiltak for dem som trenger det, som ikke har boevne, og som heller ikke mestrer det å ta styring over sin egen økonomi. Da må vi også sørge for at vi har systemer som gjør at de som det her er snakk om, får et skikkelig boligtilbud og ikke havner på gata. Så kan det være ulike måter å gjøre det på.

Karin Andersen (SV): Jeg er enig i mye av det statsråden peker på, men jeg synes likevel at det er en stor mangel i resonnementet.

Vi ønsker faktisk å satse milliarder for å bygge opp flere sosiale og rimelige utleieboliger. Det er Regjeringa og SV helt enige om. Men hvordan kan vi på sikt sikre at disse boligene faktisk forblir billige? Det er det regelverket SV etterlyser.

Vi har opphevet husleiereguleringa, og vi har fått en ny husleielov som gjør det lovlig for kommunene å operere både med gjengs leie og markedsleie, sjøl for de boligene som skulle være sosiale og billige. Ser ikke statsråden at utover alt dette samarbeidet, som er en selvfølgelig oppgave for kommunene, så må vi sikre at vi har en tilstrekkelig beholdning av billige, sosiale utleieboliger? Det er nettopp den strukturmangelen i norsk boligpolitikk som gjør at veldig mange får problemer. Hvorfor skal vi nå bruke mange milliarder på et system som kan vise seg bare å bli et forretningsområde for kommunene hvis vi ikke passer på?

Statsråd Sylvia Brustad: Noe av målsettinga med f.eks. å øke boligtilskuddsordninga er nettopp å få bygd langt flere rimelige og nøkterne boliger, og det har jeg faktisk tru på at vi skal få til.

Men så er det også slik at den husleiereguleringsloven som representanten her viser til, som ble endret, har også Stortinget sluttet seg til, og det er klart at det forholder også kommunene seg til. Men jeg vil oppfordre kommunene til å gå igjennom sin politikk, både i forhold til hvilken utkastelsespolitikk de har, og hvordan de menneskene vi her snakker om, blir håndtert, for det er det som er viktig. Og hvis det er slik at husleiene blir så høye at folk ikke har råd til å benytte seg av dette, må en sørge for at det da trer inn andre ordninger som gjør at de menneskene vi her snakker om, har et sted å bo, enten det er statlige eller kommunale bostøtteordninger eller andre måter å ordne det på.

Det vi må sikre oss, er at vi ikke har folk som lever på gata, og dem har vi for mange av i dag. Det er jeg enig med representanten Andersen i, og jeg er glad for det engasjementet representanten viser i forhold til å ville gjøre noe med det. Men det kan være ulike måter å gjøre det på. Jeg har en dialog med de fem størst byene, hvor disse utfordringene er størst, og dette er en av de tingene som jeg snakker med dem om.

S p ø r s m å l 9

John I. Alvheim (Frp): «En ny rapport fra Statens helsetilsyn avdekker kritikkverdige forhold i skolehelsetjenesten. Hele 63 pst. av Norges kommuner bryter lover og forskrifter, og i en rekke kommuner eksisterer det overhodet ikke tilbud om skolehelsetjeneste.

Vil Regjeringen tilføre kommunene øremerkede midler slik at det lovfestede tilbudet om skolehelsetjeneste blir ivaretatt, eller på annen måte sørge for at barn og unge får det helsetilbudet de har krav på?»

Statsråd Tore Tønne: Skolehelsetjenesten reguleres av lov om helsetjenester i kommunene og av forskrift om helsetjenester i skoler. Skolehelsetjenesten er et kommunalt ansvar og finansieres gjennom rammebevilgningene til kommunene.

Departementet bad Statens helsetilsyn om å gjennomføre tilsyn med skolehelsetjenesten i 2000. På denne bakgrunn har fylkeslegene gjennomført et felles tilsyn med skolehelsetjenesten i et utvalg på 60 av landets kommuner. I dette utvalget er det avdekket at selv om de aller fleste har tilbud om skolehelsetjeneste, er det også en stor andel av kommunene som ikke har en skolehelsetjeneste som er fullverdig i forhold til kravene i lov og forskrift. Antallet kommuner i utvalget hvor det er avdekket forskjellige typer av brudd på forskriftene, utgjør 63 pst.

Helsetilsynet opplyser at den endelige rapporten om tilsynet vil være ferdig i løpet av kort tid, og at den vil inneholde konkrete forslag til oppfølging og utvikling av skolehelsetjenesten. Jeg finner det naturlig å avvente denne rapporten før jeg gir nærmere uttrykk for hvilke konkrete oppfølgingstiltak som kan være aktuelle.

Jeg kan imidlertid generelt forsikre om at helsefremmende og forebyggende arbeid overfor barn og unge er et satsingsområde for Regjeringen. I den forbindelse vil jeg nevne at det i tillegg til rammebevilgningen til kommunene også gis øremerkede midler som kommer skolehelsetjenesten til gode.

I Opptrappingsplan for psykisk helse 1999-2006 er det øremerket midler til skolehelsetjenesten. For å øke innsatsen innen psykososialt arbeid for barn og unge har Stortinget sluttet seg til målsettingen om at helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal styrkes med 800 årsverk i planperioden.

I St.prp. nr. 1 for 2000-2001 oppsummeres erfaringene med gjennomføringen av opptrappingsplanen hittil. Det påpekes der at det er ønskelig med en sterkere fokusering på innsatsen for barn og unge, hvor utbygging av helsestasjons- og skolehelsetjeneste, kultur- og fritidstiltak vil stå sentralt.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2001 sluttet Stortinget seg til at det skal foreligge en politisk vedtatt plan for det psykososiale helsearbeidet i kommunene. Planen skal også omhandle barn og unge. Kommunene skal her ha vurdert og omtalt målet om at 20 pst. av tilskuddene skal gå til barn og unge. Mange kommuner har oppdatert sin plan, enten som separat plan eller som en

del av de ordinære planene, men en del kommuner har ufullstendige planer.

Det må fremgå av tilbakemeldingen fra kommunene at planlagt aktivitet for 2001 sammenliknet med aktiviteten for 2000 utgjør en reell økning av aktiviteten svarende til økningen i tilskuddene.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker helseministeren for svaret og forstår at vi egentlig er enig i sak.

I henhold til tilsynsrapporten fra Helsetilsynet er det fortrinnsvis i den videregående skole svikten i helsetjenesten er størst. Dette er sterkt å beklage, idet det er nettopp i denne aldersgruppen psykiske og somatiske problemer kommer til overflaten – jeg tenker da på anoreksi, bulimi, psykiske problemer, atferdsvansker og begynnende rusproblematikk. Det er etter mitt skjønn særdeles viktig at denne type problemer oppdages så tidlig som mulig på ungdomstrinnet. Her har skolehelsetjenesten vært en trykghetsfaktor i så måte, men den prioriteres nå dessverre bort og salderes mot andre prioriterte kommunale oppgaver.

Vil helseministeren, når rapporten er fullstendig, gi pålegg til de kommuner som i dag ikke har en forsvarlig skolehelsetjeneste, om å sørge for at den kommer på plass så raskt som mulig?

Statsråd Tore Tønne: Det er for det første viktig at det ikke minst er innenfor de psykososiale områder og innenfor området spiseforstyrrelser – og de har gjerne sammenheng med hverandre – at utfordringene i skolehelsetjenesten er størst. Det er også derfor vi nå legger stadig større vekt på tiltak innenfor de områdene. Da vil jeg også nevne tiltak på ernæringsområdet, som frukt og grønnsaker i skolen og bedre kosthold, mosjon og røykfrihet.

Jeg kan da si at også når det gjelder mulighetene til å gi pålegg til de kommuner som ikke følger opp i henhold til lov og forskrift, så er det noe som vil bli vurdert i lys av de konklusjoner som trekkes i Helsetilsynets rapport.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker igjen helseministeren for svaret.

Skolehelsetjenesten har alltid vært et lavtersklet samarbeidsforum mellom foreldre og helsepersonell og til stor og uvurderlig nytte i det forebyggende helsearbeidet for barn og unge. Dette er særlig aktuelt i våre dager, hvor vi dessverre har en sterk utvikling av psykosomatiske plager, særlig blant unge, både i ungdomsskole og videregående skole. En vel fungerende skolehelsetjeneste vil også kunne virke dempende på presset på barne- og ungdomspsykiatrien, noe som også er viktig, da vi dessverre har lange ventelister innen barne- og ungdomspsykiatrien.

Skolehelsetjenesten har også vært en viktig faktor når det gjelder å registrere funksjonshemming og omsorgssvikt.

Vil helseministeren ta skritt for å stimulere helsepersonell til å søke seg til skolehelsetjenesten, da jeg også

har registrert at det er manglende tilgang på helsepersonell nettopp til denne tjenesten?

Statsråd Tore Tønne: Det siste spørsmålet som representanten Alvheim nå tar opp, er også i denne sammenheng selvfølgelig et viktig spørsmål. Jeg skal også vurdere det, men må selvfølgelig vurdere det i lys av de samlede personellbehov som vi arbeider med innenfor helsesektoren. Men jeg kan forsikre om at det sikkert også vil bli vurdert i forhold til de problemstillinger som knytter seg til skolehelsetjenesten.

S p ø r s m å l 1 0

Ågot Valle (SV): Jeg har dette spørsmålet til kulturministeren:

«Teaterskolen ved Nordic Black Theatre trues nok en gang av nedlegging. Skolen gir alternativ teaterutdanning, kvalifiserer elever med flerkulturell eller etnisk minoritetsbakgrunn til jobber innenfor kulturlivet og muliggjør det flerkulturelle møtet. Ansvar for drifta av teaterskolen ligger på flere departement.

Vil statsråden ta initiativ for å redde drifta på kort sikt og sikre langsiktige og forutsigbare rammer for teaterskolen?»

Statsråd Ellen Horn: Nordic Black Theatre får i 2001 et statstilskudd over Kulturdepartementets budsjett på 1 184 000 kr.

Teaterskolen ved Nordic Black Theatre ble etablert i 1992. Elevene består i det vesentlige av andre og tredje generasjons innvandrerdøtre. Fra 1993 ble ca. 50 pst. av teaterskolens budsjett på 2,1 mill. kr finansiert med arbeidsmarkedsmidler. Den resterende del ble finansiert med midler fra handlingsprogrammet for Oslo indre øst.

Arbeidsmarkedsmidlene falt bort fra og med 1999, og teaterskolen fikk problemer med finansiering av driften. Nordic Black Theatre henvendte seg da til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Barne- og familiedepartementet og Kulturdepartementet med anmodning om støtte for å redde skolen fra nedleggelse.

Handlingsprogrammet for Oslo indre øst gikk inn med 1 mill. kr. De fire departementene vedtok på bakgrunn av dette å gi et samlet tilskudd på 300 000 kr til teaterskolens drift i 1999.

I 2000 fikk skolen også 1 mill. kr fra handlingsprogrammet for Oslo indre øst, og de fire departementene fulgte opp med å gi et tilsvarende samlet tilskudd på 1 mill. kr.

På kort sikt har berørte departementer gjort vedtak om i fellesskap å bevilge 600 000 kr til teaterskolen for å sikre virksomheten fram til 1. mai 2001. Når det gjelder den resterende del av årets vårsemester, må Oslo kommune – på samme måte som i tidligere år – bidra, slik at staten og kommunen i fellesskap kan ta ansvar for driften fram til vårsemesterets slutt.

Teaterskolen ved Nordic Black Theatre har søkt Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet om god-

kjenning og finansiering etter privatskoleloven. Saken er til behandling.

Når det gjelder spørsmålet om langsiktige og forutsigbare rammer for teaterskolen, må jeg avvente Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets behandling av ovennevnte søknad.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret og mener at det er bra at det er foretatt en redningsaksjon som i heldigste fall kan få teaterskolen til å holde det gående ut dette året. Men for to år siden, som statsråden refererer til, var vi oppe i den samme situasjonen, med en redningsaksjon, med forslag om evaluering og også med støtteerklæringer fra kulturlivet, for det må være helt klinkende klart at vi trenger alle de arenaene som vi har, som gjør det flerkulturelle møtet mulig, og som er med på å berike den mosaikken som det norske kunst- og kulturlivet skal være.

Det som er viktig nå, er å sikre de forutsigbare rammene, og da er det den viktigste jobben som gjenstår. Derfor er det viktig å få undervisningsministeren på banen i forhold til den søknaden som ligger inne om privatskolestatus. Og det er viktig at statsråden formidler overfor undervisningsministeren at dette er et utrolig viktig tiltak, som ikke kan nedlegges.

Derfor spør jeg: Hva slags kommunikasjon har det vært mellom Kulturdepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, og vil statsråden sørge for at denne beskjeden blir gitt til undervisningsministeren?

Statsråd Ellen Horn: Det er svært viktig for meg å bidra til at vi i Norge tar vare på og fremmer det store tilfanget av kulturuttrykk som våre innvandrere og kunstnere med flerkulturell bakgrunn representerer. Det har vært bred kontakt mellom de fire berørte departementene, Barne- og familiedepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Kulturdepartementet, omkring denne saken. Dessuten er jo støtten til Nordic Black Theatre også sterkt inne i Oslo kommune.

Jeg har god kontakt med mine statsrådskolleger når det gjelder denne saken, og kan love representanten Valle at jeg vil følge og formidle saken videre og gi den det alvor den fortjener. Jeg har også i dag formidlet at jeg vil besøke teaterskolen ved Nordic Black Theatre for selv å komme i enda tettere dialog med miljøet. Behovet for skuespillere med forskjellig etnisk bakgrunn er sterkt økende, både i teater, film og TV, og i den sammenheng er det riktig å understreke viktigheten av denne typen institusjoner.

Ågot Valle (SV): Jeg er veldig glad for at statsråden vil ta turen opp til Nordic Black Theatre. Jeg håper hun blir like imponert over drifta der oppe som jeg ble for to år siden.

Men jeg har lyst til å utvide bildet noe, fordi Nordic Black Theatre jo er en bit av det flerkulturelle bildet. Nå er det slik at det også er flere andre organisasjoner som står i fare for å bli nedlagt på grunn av pengemangel, og

dette i en tid da det flerkulturelle møtet er viktigere enn noen gang, der det er behov for at ungdom og kunstnere med etnisk minoritetsbakgrunn har muligheten til å framstå som ressurspersoner og som rollemodeller, samtidig som den norske kunstarenaen oppfattes som ganske ekskluderende. Det er bra at flere ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn nå har fått ny sjøtillit og tar det for gitt og forventer at storsamfunnet gir dem rom.

På mange måter kan kampen for etnisk likestilling innenfor dette feltet sammenliknes med kvinnekampen. Derfor er spørsmålet mitt: Er statsråden enig i at det i lang tid framover vil være behov for mange av disse organisasjonene som har et spesielt ansvar for å formidle det flerkulturelle uttrykket og gi kunstnere med etnisk minoritetsbakgrunn en sjanse?

Statsråd Ellen Horn: Jeg er enig med representanten Valle i at det er meget viktig at våre flerkulturelle kunstnere slipper til og får vise den kvalitet som de representerer. Det norske publikummet fortjener ikke minst at den virkeligheten som er ute i dagens norske samfunn, også avspeiles på våre ymse scener og mediearenaer.

Jeg har hatt og vil ta nærmere kontakt med Norsk kulturråd for å få en gjennomgang av alle de ulike aktivitetene som finnes på den kulturelle arenaen når det gjelder flerkulturelle aktiviteter, og bidra til at det blir langsiktighet og en klar statlig politikk for dette feltet.

S p ø r s m å l 1 1

Lisbet Rugtvedt (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til kulturministeren:

«Kina ser ut til å være blant favorittene når IOC 13. juli 2001 skal avgjøre hvem som skal arrangere de olympiske sommerlekene i 2008. Flere organisasjoner har hevdet at Kina ikke fortjener å arrangere OL før myndighetene viser større respekt for menneskerettighetene.

Hva er statsrådets syn, og vil hun drøfte dette med norske idrettsorganisasjoner og de norske IOC-medlemmene?»

Statsråd Ellen Horn: De olympiske sommerleker er verdens største idrettsarrangement, og interessen for å arrangere lekene er meget stor. Prosedyrene for valg av arrangørby ble endret i 1999 og er en prosess i flere faser.

Interesserte byer melder først sin interesse gjennom et standardisert skjema til Den internasjonale olympiske komite, IOC. På denne bakgrunn peker styret i IOC på aktuelle kandidater. De utvalgte søkerbyer presenterer deretter sitt kandidatur gjennom rapporter til en egen evalueringskommisjon. Kommisjonen foretar en vurdering av kandidatene og legger denne fram for medlemmene av IOC. Arrangørsted bestemmes på dette grunnlag gjennom en votering i plenum i Den internasjonale olympiske komite.

Det er IOC selv som avgjør hvor sommerlekene i 2008 skal arrangeres. Et sentralt prinsipp i IOC er at medlemmene ikke er representanter for nasjoner, men at disse utnevnes på individuelt grunnlag. Norske IOC-

medlemmer representerer således IOC i Norge og ikke motsatt. Medlemmene av IOC bestemmer derfor selv hvilken søkerby de vil støtte.

Valg av arrangørsted for de olympiske leker kan ha politiske dimensjoner. Samtidig er det viktig at idretten får opptre uavhengig og selvstendig i forhold til de offentlige myndigheter. I et internasjonalt perspektiv har idretten bl.a. en rolle som brobygger mellom landegrensene, uavhengig av eventuelle politiske og religiøse motsetninger.

Lisbet Rugtvedt (SV): Jeg takker statsråden for svaret, selv om jeg nok synes det var noe defensivt.

Kina er ansvarlig for massive brudd på menneskerettighetene. Landet er blant de aller verste når det gjelder undertrykking av opposisjon, og når det gjelder bruk av tortur og dødsstraff. Medlemmene av Falun Gong-bevegelsen er blant dem som utsettes for knallhard forfølgelse og undertrykking. Kina har også praksis for å sette i gang ryddeaksjoner i form av massearrestasjoner i forkant av viktige arrangementer.

Det er ikke gitt at OL vil spille en negativ rolle for menneskerettighetene i Kina, men selve søknadsbehandlingen gir uansett en anledning for å ta opp menneskerettighetsspørsmål med Kina og signalisere til Kina at det ville være lettere å støtte deres søknad dersom de viser vilje til å legge om sin menneskerettighetspraksis.

Jeg er klar over at statsråden ikke har mulighet til å instruere de norske IOC-medlemmene. Men ser statsråden det som ønskelig at IOC stiller noen krav om menneskerettigheter i de land som ønsker å avholde OL?

Statsråd Ellen Horn: Jeg er absolutt opptatt av menneskerettigheter. Dersom norske idrettsorganisasjoner og/eller IOC-medlemmer selv ønsker å konsultere offentlige myndigheter når det gjelder disse spørsmålene, stiller jeg meg selvsagt åpen for en slik dialog. Jeg har tidligere hatt anledning til å ta opp spørsmålene med kinesiske ledere og vil få det igjen når jeg i begynnelsen av mai skal på offisielt besøk til Kina og bl.a. ha møter med medieministeren. Da vil jeg ta opp spørsmål knyttet til både menneskerettigheter og ytringsfrihet og gi klart uttrykk for hva den norske regjering står for.

Lisbet Rugtvedt (SV): Jeg takker igjen statsråden for svaret og er glad for at kulturministeren vil benytte den kommende anledningen til å ta opp menneskerettigheter i Kina.

Ifølge Dagbladet den 26. februar insisterer lederen for IOCs inspeksjonskomite, Hein Verbruggen, på at de ikke vil blande politikk og sport under avstemningen om de neste sommerlekene. Samtidig vises det ofte under OL til at lekene foregår i tråd med et verdigrunnlag som bygger på fred og vennskap. Dersom en skal ta et slikt verdigrunnlag på alvor, ville det være naturlig å gi det et innhold som innebar at en f.eks. stilte krav om respekt for grunnleggende menneskerettigheter i vertskapsland.

Ser kulturministeren det som ønskelig at en gjør et slikt skille mellom sport og politikk, slik Hein Verbruggen

tar til orde for? Eller ser hun at idretten også kan spille en politisk rolle?

Statsråd Ellen Horn: Jeg har den største respekt for IOC's holdning på dette feltet, som går på i minst mulig grad å blande idrett og politikk. Som jeg sa i mitt første innlegg, vil jeg absolutt ikke intervensere med hensyn til dette. Samtidig er det klart at verdigrunnet må defineres veldig nøye. Jeg går ut fra at IOC også vil ta en helhetlig vurdering av de verdier Kina representerer i bredest mulig forstand, når de til slutt skal fatte sin endelige avgjørelse.

S p ø r s m å l 1 2

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til kulturministeren:

«I statsbudsjettet for 2001 ble det satt av 10 mill. kroner til Den kulturelle skolesekken. Det eneste omtalte konkrete tiltaket var en idé- og informasjonskatalog til skolene. Det er allerede gjort betydelig innsats i noen fylker på dette feltet, og det eksisterer ferdig utvikla kulturformidlingsprosjekt som kan brukes over hele landet.

Vil statsråden sørge for at midlene kommer barn og ungdom til gode alt i kommende skoleår ved å støtte allerede etablerte regionale ordninger?»

Statsråd Ellen Horn: Barn og unge er en meget viktig målgruppe innenfor nær sagt alle deler av kultursektoren. Tiltaket Den kulturelle skolesekken er blitt møtt med stor interesse og entusiasme fra mange hold. Departementet har mottatt et betydelig antall innspill og forslag i sakens anledning, og idékonferansen den 26. februar samlet ca. 170 deltakere fra skoleverket og kultursektoren.

Etter samråd mellom Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Kulturdepartementet er det opprettet en arbeidsgruppe som bl.a. skal foreta en faglig vurdering av allerede iverksatte modeller for kulturelle «skolesekker», «nistepakker» o.l. på fylkes- og kommunenivå, med tanke på tiltakenes kvalitet og overføringsverdi. Gruppen skal dessuten forestå utarbeidelsen av en idékatalog eller en eksempelsamling som forutsettes gjort tilgjengelig for skoler og kulturinstitusjoner før sommeren. Materialet forutsettes ikke minst gjort tilgjengelig via Internett gjennom Kulturnett Norge og skolenett med et opplegg for løpende oppdatering av informasjonstilfanget.

Den gitte bevilgning vil i tillegg til ovennevnte tiltak også gi grunnlag for å iverksette en del konkrete formidlingsprosjekter rundt om i landet. På grunnlag av vurderingene og tilbakemeldingene fra arbeidsgruppen vil departementet ta stilling til disponeringen av de tilgjengelige midlene.

I den sammenhengen vil det selvsagt også bli tatt hensyn til de merknader ulike flertall i Stortingets familie-, kultur- og administrasjonskomite formulerte i Budsjettinnst. S. nr. 2 for 2000-2001 i tilknytning til denne bevilgningen. Komiteflertallet la bl.a. stor vekt på at for-

midling overfor barn og unge må være en sentral og integrert del av en opprustning av eksisterende kulturinstitusjoner, tiltak og tilskuddsordninger.

Bevilgningen skal definitivt komme barn og ungdom til gode alt i kommende skoleår, men jeg ber om forståelse for at det har vært nødvendig å foreta en gjennomgang av det vide spekteret av relevante aktiviteter som enten allerede finner sted, eller som planlegges i mange deler av landet innenfor ulike økonomiske rammer og forskjellige organisatoriske modeller.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg takker kulturministeren for svaret.

Jeg registrerer at det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal vurdere ulike tiltak rundt om i fylkene, så her kan det være mulighet for å bli positivt vurdert og få sin del når det gjelder midler i den sammenhengen.

I Møre og Romsdal har fylkets kulturformidlingsavdeling utviklet «Kulturnista», som dette skoleåret tilbys alle kommuner i fylket. Dette har blitt et svært populært tiltak i skolene, men fylket sliter med å finansiere tiltaket. Hvert fylke må selvsagt bygge opp sitt nettverk ut fra lokale forutsetninger, men en behøver jo ikke begynne på bar bakke. Nå er det viktig at gode erfaringer ikke går tapt, og at det legges både et økonomisk og et administrativt grunnlag for kulturformidling i skolen. I Norge er det mange små kommuner. Det er spede kommunale administrative kulturapparat rundt om, og fylkeskommunen er forvalter av de små kommuners interesse, og dette gjelder spesielt kulturområdet.

Er kulturministeren enig i at den regionale kulturforvaltningen har en nøkkelrolle i forbindelse med administrering og tilrettelegging av kulturformidlingen i skolen?

Statsråd Ellen Horn: Jeg er enig med representanten Kongshaug i at det er viktig å satse på barn og unge i skoleverket, slik man bl.a. har gjort i Møre og Romsdal. Den idékonferansen som nylig ble avholdt her i Oslo, gav en rekke strålende eksempler på hvordan Kultur-Norge og Skole-Norge allerede har engasjert seg betydelig når det gjelder å presentere levende kunst og kultur for norske skolebarn. Min og departementets hensikt er nå å sørge for at dette skal komme flest mulig barn og unge i hele landet vårt til gode, ikke bare i de fylker og kommuner hvor man allerede er godt i gang, men disse skal altså legges til grunn og være eksempler. Jeg vil i høyeste grad basere arbeidet fremover på et samarbeid med fylkeskommunale myndigheter og bygge videre på de glimrende tiltak som allerede foreligger.

Leif Helge Kongshaug (V): Barne- og familieminister har signalisert 100 mill. kr i friske penger til ekskursjonsposten for å avskaffe ulovlige egenandeler på skoleutflukter. Kirke- og utdanningsminister Trond Giske sa på idékonferansen at bare de gode idéene kom fram, skulle det ikke stå på penger.

Er kulturministeren enig i at de gode idéene er på plass, ja faktisk er overmodne? Og vil kulturministeren være like «sprek» som barne- og familieminister og

kirke- og utdanningsministeren og gi signal om at penger skal komme, i det minste arbeide for at penger skal framskaffes til de gode ideene som finnes rundt om i landet?

Statsråd Ellen Horn: Jeg skal ikke begi meg inn på å overgå kirke- og utdanningsministeren i å være sprek når det gjelder pengesiden av denne viktige kultursaken, men det jeg kan garantere, er at vi vil følge opp med konkrete bevilgninger. Jeg vet bl.a. at det i Møre og Romsdal sattes 40 kr pr. elev til «Kulturnista» fra kommunene og 100 kr pr. elev fra fylkeskommune og stat. For hele landet blir dette betydelige beløp. Vi er nå i gang med å lage en opptrappingsplan for dette viktige arbeidet, som ingen tror vil være gratis, og som vi også skal gi betydelig finansiell bistand til.

S p ø r s m å l 1 3

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Eg ynskjer å stilla følgjande spørsmål til miljøvernministeren:

«Selskapet Energos ASA planlegger å etablere et avfallsforbrenningsanlegg på Dynos eiendom i Lillestrøm. Den foreslåtte lokaliseringen nær store boligområder i Lillestrøm og Rælingen har møtt stor motstand. Ifølge Miljøverndepartementet har ikke Skedsmo kommune anledning til å kreve at det aktuelle området blir regulert til spesialområde for innplassering av forbrenningsanlegget.

Mener statsråden at kommunen som planmyndighet ikke har anledning til å si nei til en uønsket lokalisering?»

Statsråd Siri Bjerke: Det er etter plan- og bygningsloven ikke noe til hinder for at Skedsmo kommune gjennom omregulering omdisponerer det aktuelle arealet, eller knytter bestemmelser til eksisterende plan som hindrer etablering av energianlegg basert på avfallsforbrenning.

Dette ble også meddelt Skedsmo kommune av departementet i møte den 23. februar i år.

Årsaken til at det kan ha oppstått uklarhet om spørsmålet har vært at Miljøverndepartementet i brev av 15. februar i år, etter henvendelse fra Skedsmo kommune og Energos ASA 17. januar i år, gav uttrykk for at gjeldende reguleringsplan for området ikke var til hinder for at det etableres et fyringsanlegg for industrivirksomhet som bruker avfall som brensel.

Men jeg vil igjen understreke at kommunen kan regulere området slik den selv ønsker, og på den måten hindre uønsket etablering av avfallsforbrenningsanlegget.

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Eg takkar statsråden for svaret.

Eg har lyst til å understreka at mitt engasjement i denne saka ikkje går på at dette er eit dårleg opplegg, og at det har miljømessige konsekvensar som eg er imot, men engasjementet går meir på dei lokale styresmaktene sin sjansje til å vera med på å trekka konklusjonar både om kvar avfallsanlegget eventuelt skal ligga, og eventuelt når det skal byggast.

Slik eg forstår statsråden, har altså Skedsmo kommune full fridom til å vera med og bestemma både eventuell

lokalisering av eit slikt avfallsanlegg, og eventuelt når det er føremålstenleg for kommunen å bygga eit slikt anlegg. Har eg forstått statsråden rett?

Statsråd Siri Bjerke: På dette området deler statsråden engasjementet til representanten Svarstad Haugland, og jeg kan bekrefte at det er å forstå slik.

Presidenten: Spørsmål 14 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 1 5

Bjørn Hernæs (H): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Justisdepartementet vil ikke fremme noen melding om sivilt beredskap i vårsesjonen. Dette må være et brudd med Stortingets forutsetninger om en helhetlig og koordinert gjennomgang av både det militære forsvar og det sivile beredskap, slik det fremgår av St.meld. nr. 25 for 1997-1998, jf. Innst. S. nr. 241 for 1997-1998.

Mener statsråden at en slik mangel på helhetstenkning er akseptabel i dagens situasjon, og hvordan begrunner statsråden bruddet med Stortingets forutsetninger?»

Statsråd Hanne Harlem: At Justisdepartementet ikke legger fram en melding i vårsesjonen samtidig med Forsvarsdepartementets proposisjon, representerer etter mitt syn ikke en mangel på helhetstenkning, slik representanten Hernæs antyder. St. prp. nr. 45 for 2000-2001 om omleggingen av Forsvaret i perioden 2002-2005 varsler en grunnleggende omstilling i Forsvaret. Justisdepartementet arbeider nå med å vurdere hvilke konsekvenser den varslede omlegging bør få for det sivile beredskap. I St. prp. nr. 1 for 2000-2001 ble det derfor gitt uttrykk for at det var naturlig at en stortingsmelding om samfunnsikkerhet og beredskap ble fremmet etter Forsvarsdepartementets proposisjon. Dette ble ikke kommentert fra Stortingets side. Hovedmålsettingen er at de tiltak som iverksettes på militær side, slik de blir seende ut etter Stortingets behandling av St. prp. nr. 45, skal kunne danne en helhet sammen med de tiltak som iverksettes på sivil side.

I Justisdepartementets melding vil også inngå en oppfølging av Sårbarhetsutvalgets rapport, slik at sårbarhetsreducerende tiltak kan ses i sammenheng med de sivile beredskapstiltak. Oppfølgingen etter Åsta-, «Sleipner»- og Lillestrøm-ulykkene vil også legges fram i meldingen, i tillegg til forbedringer i kystberedskapen.

Dessuten vil det tas hensyn til arbeidet fra et regjeringsoppnevnt utvalg som for tiden gjennomgår landets operative rednings- og beredskapsressurser.

Den bebudede melding om samfunnsikkerhet og beredskap vil derved kunne beskrive nye utfordringer på feltet, herunder tilpasning til det nye forsvaret, nettopp for å sikre mest mulig helhetstenkning.

Bjørn Hernæs (H): Jeg takker for svaret. Men vi må jo kunne bli enige om at det som var Stortingets uttrykkelige forutsetning, at Forsvaret og det sivile beredskap

skulle behandles parallelt, ikke er oppfylt med den behandlingen som man nå har fått.

Jeg går ut fra at dette regjeringsoppnevnte utvalget er Jorkjend-utvalget. Her har vi fått et nytt utvalg som skal evaluere tre-fire andre utvalg, så da kan man jo holde på å redegjøre ganske lenge.

Det som etter min mening er alvorlig her, er at det synes å være en grunnleggende misforståelse i forhold til det at vi i Norge opererer med et totalforsvarskonsept. Da bør det ikke være slik at den ene pilaren i konseptet skal være underordnet og tilpasset den andre, slik man har gitt uttrykk for her. Det burde være en samordning i hvert fall mellom de to pilarene, det sivile beredskap og det militære forsvaret, og det var Stortingets ønske.

Statsråd Hanne Harlem: Det er riktig som representanten Hernæs sier, at det er det som har vært sagt tidligere i St.meld. nr. 25 for 1997-1998 og Innst. S. nr. 241 for 1997-1998, og som representanten Hernæs også viser til i sitt spørsmål. Og grunnen til at vi omtalte dette i St.prp. nr. 1 for inneværende år, var nettopp at Regjeringen tok sikte på å fremme en melding om samfunnsikkerhet og beredskap etter Forsvarsdepartementets proposisjon. Og når Regjeringen foreslår det, er en viktig grunn for det nettopp den omfattende endringen av Forsvaret – som vi selvfølgelig ikke kjenner det endelige utfallet av før Stortinget har behandlet det – og den beste måten å få fremdrift og gode resultater på i denne runden, var derfor at proposisjonen for Forsvaret ble fremmet og behandlet før man trakk endelige konklusjoner på sivil side.

Bjørn Hernæs (H): Det er jo dette, i hvert fall i en viss grad, uenigheten går på. Vi har ikke ment det slik – i hvert fall har ikke jeg ment det slik – at vi skulle få et sivilt beredskap som var tilpasset Stortingets behandling av det militære forsvar. Vi ville jo ha ønsket å få Regjeringens oppfatning av både det militære forsvar og det sivile beredskap, men det får vi da ikke.

Jeg har bare lyst til å henvise til at dette Jorkjend-utvalget som er nedsatt, skal utrede St.meld. nr. 25, det skal utrede en NOU om utkast til ny lov om brann- og eksplosjonsvern, det skal utrede Statkonsults rapport helt stykkevis og delt, og det skal utrede det såkalte Sårbarhetsutvalgets rapport, som for øvrig også har ligget i departementet i snart et år.

Og da blir mitt oppfølgingsspørsmål: Når kan vi vente en melding til Stortinget om disse sakene? Og jeg må vel også kunne tillate meg et visst hjertesukk over at vi må opprette stadig nye utvalg som skal vurdere og evaluere det som er kommet i form av øvrige utredninger.

Statsråd Hanne Harlem: Jeg vil understreke at Jorkjend-utvalget ikke skal utrede de utredningene som allerede er utredet. Utgangspunktet er at Jorkjend-utvalget skal være kjent med og ta utgangspunkt i det som ligger der, og basere seg på den kunnskapen man kan hente fra det som allerede er gjort. Og jeg har lyst til å understreke at Sårbarhetsutvalget – som kanskje nettopp var det bre-

deste og for så vidt det mest omfattende av de utvalg som er satt ned og som har avgitt sin rapport – i sin konklusjon hadde et punkt der man bad om at det ble satt ned et utvalg som så nettopp på de operative rednings- og beredskapsressurser, fordi de operative rednings- og beredskapsressurser er noe annet og på en måte er en bit av samfunnets totale sårbarhet som må behandles litt for seg, og hvor det i dag er fragmentert, og hvor det er viktig å se de forskjellige bitene i sammenheng. Så jeg mener at det var en av de oppfølgingene av Sårbarhetsutvalgets rapport som det var nødvendig å gjøre. Sårbarhetsutvalgets rapport har altså ikke ligget i departementet, den har nå vært på høring. Høringsfristen har gått ut, og vi er i gang med oppfølgingen av den.

S p ø r s m å l 1 6

Jørn L. Stang (Frp): Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«Justisministeren hevder at overvåkingen av den maritime yttergrensen er ivaretatt. Ifølge statsråden har EU fått en detaljert redegjørelse for vår grenseovervåking, både kvalitativt og kvantitativt. Som Stortinget er vel EU også informert om en døgnkontinuerlig drift av kystradarene i Sør-Norge, om en integrering av overvåkings-systemene i 2001, og etablering av en døgnkontinuerlig kystovervåking.

I og med at overvåkingen i Sør-Norge nå er basert på tre kystvaktfartøyer, er vel noen feilinformert?»

Statsråd Hanne Harlem: Jeg mener at det ikke er noen som er feilinformert om de ressursene som vil bli stilt til disposisjon for overvåking og kontroll av den norske maritime yttergrense i forbindelse med vår inntreden i Schengen-samarbeidet.

Som jeg tidligere har gjort rede for i mine svar til representanten Stang i spørretimen, henholdsvis 31. januar og 14. februar i år, om det samme tema, har Sjøforsvaret som ansvarlig for overvåking av vår maritime yttergrense flere virkemidler til disposisjon for sitt kontrollarbeid.

Jeg understreker igjen, som også EU er informert om, at det mobile sjøgrenseoppsynet primært skal ivaretas av Forsvarets syv kystvaktfartøyer som daglig patruljerer i territorialfarvannet. I tillegg er det vist til at fartøyressursene vil bli supplert med elektronisk overvåking ved Forsvarets to kystradarkjeder. Når grenseovervåking på vegne av Schengen-landene blir iverksatt senere denne måneden, er det disse ressursene som vil bli benyttet.

Forsvarsdepartementet har i ulike sammenhenger presisert at en maritim overvåkingssentral planlegges etablert i løpet av inneværende år. Da kystradarkjeden i Sør-Norge i løpet av noen år eventuelt må moderniseres, er det imidlertid ikke aktuelt å etablere en slik overvåkingssentral i år. Forsvarsdepartementet vurderer for tiden det økonomiske og operative grunnlaget for å ruste opp kystradaren. Ettersom den maritime overvåkingssentralen er ment å skulle integrere informasjon fra bl.a. kystradarene, må en etablering av denne avvente en avgjørelse av kystradarkjedens framtid.

Det understrekes at Forsvarets overvåking av sjøområdene i Sør-Norge langt fra er avgrenset til tre kystvaktfartøyer. Som jeg opplyste i mitt svar til representanten Stang i spørretimen den 14. februar i år, har Forsvaret flere forskjellige ressurser som bidrar til den totale overvåkingen. De tre fartøyene i indre kystvakt i Sør-Norge vil ha oppgaver knyttet bl.a. til oppsynet mellom de faste grenseovergangsstedene som en følge av Schengen-avtalen. Fartøyressursene vil som før nevnt kunne forsterkes hvis det blir behov for det.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Justisministeren har hevdet tidligere, på de to nevnte datoene hun selv henviste til, at mine tall vedrørende antall skipsanløp i Sør-Norge var feil, så jeg har derfor kontrollert disse.

Det er riktig at utenlandske fartøy står for ca. 35 000 anløp pr. år, hvorav 28 000 bare i Sør-Norge. Dersom alle disse skal kunne oppdages av den indre kystvakten, som vitterlig er Forsvarets eneste døgnkontinuerlige ressurs i Sør-Norge, betyr dette overvåking av 75 fartøyer pr. dag langs en strekning på 13 000 km. Dette er en umulig oppgave. I tillegg til disse fartøyene omfattes også norske fartøyer av Schengen-regelverket. Totalt kan vi da anslå over 100 000 anløp.

Mitt spørsmål er da: Ser ministeren de problemer Norge står overfor i denne sammenheng?

Statsråd Hanne Harlem: Jeg tror jeg må vise til det svaret jeg nå nettopp gav på det første spørsmålet, og mine to svar henholdsvis 31. januar og 14. februar.

Jeg viser til at jeg der har svart at både jeg – og jeg mener det fortsatt – og forsvarsministeren mener det er tilfredsstillende ressurser til tilstrekkelig kystovervåking i Sør-Norge og langs grensen. Vi mener at vi har informert EU på en rimelig måte, og at det opplegget som er, er tilfredsstillende i forbindelse med inntreden i Schengen-samarbeidet.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker for svaret.

Jeg har da kun ett kort spørsmål: Hva vil ministeren foreta seg konkret for å møte utfordringene innen fastsatt dato for Schengen-implementeringen i denne måneden?

Statsråd Hanne Harlem: Jeg viser til det jeg har sagt. Både forsvarsministeren og jeg mener det er tilfredsstillende slik det er. Jeg viser også til at Forsvaret har mulighet til å tilkalle ytterligere ressurser dersom det skulle oppstå spesielle forhold, slik jeg redegjorde for i mitt svar den 14. februar, og vurderingen så langt er at dette er tilfredsstillende.

S p ø r s m å l 1 7

Fra representanten Laila Kaland til barne- og familie-ministeren:

«Fleire kommunar aukar no foreldrebetalinga i barnehagane. Mange foreldre er fortvila over denne utviklinga,

og den vil medføre at fleire vil måtte takke nei til barnehageplassar.

På kva måte kan statsråden påverke kommunane til å ta større ansvar for å få lavare barnehagesatsar?»

S p ø r s m å l 1 8

Fra representanten May-Helen Molvær Grimstad til barne- og familieministeren:

«7 av 10 kommunar svarer i ei undersøking Kommunal Rapport har gjort, at dei har auka eller kjem til å auke foreldrebetalinga i barnehagane i år. Mange stader er det uakseptabelt høg foreldrebetaling. Målet er at staten innan 2005 skal dekke 50 pst. av kostnadene, kommunane 30 pst. og foreldra 20 pst..

Korleis vil statsråden nå denne målsettinga?»

S p ø r s m å l 1 9

Fra representanten Magnhild Meltveit Kleppa til olje- og energiministeren:

«Konsesjonskraftprisen er i år 11,59 øre/kWh og var i 2000 10,84 øre/kWh. Desse prisane vert fastsette av departementet kvart år og skal uttrykka gjennomsnittleg sjølvkost for kraftproduksjonsanlegga i Noreg. Konsesjonskraftprisane har dei seinare år lege over marknadsprisane på kraft.

Meiner statsråden at ein konsesjonskraftpris på meir enn 10 øre/kWh kan vera eit uttrykk for dei reelle produksjonskostnadene, når næringa samstundes kan framvisa større overskot enn nokon gong før?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 2 0

Marit Tingelstad (Sp): Jeg skal få stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Yrkesveiledningen i norske skoler er altfor dårlig, sier en forsker ved Høgskolen i Oslo ifølge en NTB-melding. Det er sløsing med tid og ressurser dersom elever foretar feilvalg i sine utdanningsvalg. Stortinget har vedtatt at det skal settes i gang prøveprosjekt med å skille rådgivningsfunksjonen i en sosialpedagogisk del og en veiledningsdel (Innst. S. nr. 246 for 1998-1999).

Hvor langt har Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet kommet i arbeidet med denne saken?»

Statsråd Trond Giske: Både departementet og Stortinget har vært opptatt av å bedre skolenes utdannings- og yrkesveiledning, senest i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 32 for 1998-99 om videregående opplæring og komiteens behandling av Innst. S. nr. 246 for 1998-99.

I St.meld. nr. 32 ble ulike tiltak skissert. Komiteen fulgte opp dette og bad om at det ble igangsatt et prøveprosjekt med å skille rådgivningsfunksjonen i en sosialpedagogisk del og en utdannings- og veiledningsdel.

Prosjekt «Delt rådgivningstjeneste» ble igangsatt 1. august 2000 og skal holde fram til 1. august 2003. Fire fylker deltar i prosjektet: Oslo, Akershus, Oppland og Rogaland. Det er Læringscenteret som har fått ansvar for å gjennomføre prosjektet.

Målet for prosjektet er å styrke utdannings- og yrkesveiledningen gjennom forsøk med delt rådgivningstjeneste, slik at elever i grunnskole og videregående opplæring settes bedre i stand til å foreta bevisste utdanningsvalg, uten at den sosialpedagogiske rådgivningen svekkes.

Det vil bl.a. bli utviklet, prøvd ut og vurdert ulike modeller for organisering av rådgivningstjenesten ved skolene. Videre vil prosjektet se nærmere på ulike lokale og regionale samarbeidsmodeller, nettverk og rutiner for utveksling av kompetanse og modeller for samarbeid mellom skole, arbeidsliv og aktuelle instanser i regionen.

Statens utdanningskontorer i prosjektfylkene koordinerer arbeidet og har utarbeidet egne prosjektbeskrivelser. Arbeidet med å utforme og implementere de ulike tiltakene er i gang på alle nivå i prosjektet.

Startkonferanse for prosjektet ble holdt 7. og 8. februar 2001, så det er ikke så lenge siden vi kom i gang.

SINTEF Teknologiledelse IFIM har fått i oppdrag å evaluere prosjektet underveis og foreta en sluttevaluering ved prosjektslutt. Med basis i råd fra Læringscenteret vil jeg vurdere om det kan være aktuelt å iverksette eventuelle tiltak allerede underveis i prosjektet.

Marit Tingelstad (Sp): Jeg takker for svaret og synes det er betryggende at departementet har kommet godt i gang med dette. Selv kommer jeg fra Oppland fylke og er jo litt kjent der, og jeg kan si til statsråden at for meg som har drevet videregående opplæring, er det ikke noe nytt at man deler rådgivningsfunksjonen i en yrkesveiledningsdel og en sosialrådgivningsdel. Men det som er svært viktig, er at vi får dette til på grunnskolenivå for å få gjort de rette valg så tidlig som mulig.

Jeg har gleden av å kunne nevne at Øyer kommune og ungdomsskolen der har et meget godt konsept, og jeg lurer på om statsråden er kjent med det. Det er et konsept som er svært vidtgående i og med at det involverer alle – alt fra barnetrinnet av begynner denne bevisste rådgivningstjenesten når det gjelder yrkesvalg.

Jeg synes det er bekymringsfullt at det nå er så dårlig søkning til yrkesfagene at vi kan risikere at vi får altfor lite kompetent arbeidskraft på det området.

Statsråd Trond Giske: Jeg deler representanten Tingelstads bekymring over en eventuell mangel på kompetanse innenfor ulike felt. Det er viktig at vi klarer å rekruttere godt til yrkesfagene. Jeg er helt overbevist om at en god yrkes- og studieveiledning er nøkkelen til det. Der tror jeg vi har mye å gjøre, og jeg tror dette prosjektet kan lære oss mye.

Jeg kjenner ikke til hva som konkret har skjedd i Øyer, men det høres spennende ut. Jeg vet at det skjer mye spennende rundt omkring i Skole-Norge som vi må lære av. Et mål som vi må være opptatt av, er også å få til en

bedre likestilling, en bedre kjønnsbalanse i de ulike yrkesvalgene. God rådgivningstjeneste, god studieveiledning og en nær kontakt mellom skole og yrkesliv tror jeg er noe som kan bidra til å bringe likestillingspolitikken et langt steg framover. Det er mange mål her som er avhengig av en god yrkes- og studieveiledning, i tillegg til at det kan redusere feilvalg og gjøre at vi bruker skoleressursene og utdanningsressursene våre på en mye bedre måte.

Marit Tingelstad (Sp): Jeg takker igjen for tilleggs svaret, som jeg synes var tilfredsstillende og fint. Jeg håper at departementet fortsatt vil være en aktiv pådriver på dette området. Jeg vil også vise til at Øyer ungdomsskole faktisk fikk Oppland fylkeskommunes opplæringspris for sitt prosjekt, og jeg vil ha gleden av å gi en brosjyre til statsråden på et senere tidspunkt.

Et annet aspekt ved dette er: Det er ikke så veldig stor pågang for å bli rådgiver. Hva kan vi gjøre med det? I sin tid tok jeg initiativ til en halvårsutdanning på dette området. Da viste det seg at en del lærere fikk fri og fikk tatt dette som deltidsstudium, men mange kommuner sa nei til å legge til rette for det. Hva kan statsråden gjøre for å stimulere til etter- og videreutdanning for lærere som ønsker å gå inn i denne viktige posisjonen? Og er statsråden også villig til å vurdere kompensasjon i form av noe høyere lønn for lærere som velger dette?

Statsråd Trond Giske: Det er avgjørende viktig at de som har ansvaret for rådgivningstjenesten på den enkelte skole og i den enkelte kommune, har den kompetansen som er nødvendig. Nå tror jeg det har skjedd ganske mye med det, og sikkert også etter representanten Tingelstads påtrykk. Det er ikke sånn som det kanskje var i gamle dager, at den læreren som ønsket det og tok det på seg, var rådgiver. Nå har man kommet langt i å utvikle spesiell kompetanse på dette området. Men det kan godt hende at vi må gjøre mer.

Jeg tror ikke vi skal gå inn i noen lønnsdiskusjon for ulike grupper i skolen fra Stortingets talerstol, men jeg tror det vesentligste er at man har rådgivere som er i stand til å knytte skolen og det lokale næringsliv og arbeidsliv sammen. For jeg tror uansett at man aldri kommer i den situasjon at en rådgiver kjenner hele yrkes spekteret og arbeidsbehovet i lokalmiljøet. Det viktigste er å knytte elever sammen med det arbeidslivet og næringslivet og den tjenesteproduksjonen de skal ut i etterpå, slik at man får en innsikt i de ulike yrkes- og karrieremulighetene man har.

S p ø r s m å l 2 1

Elsa Skarbøvik (KrF): Jeg vil stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Mange nordmenn arbeider med bistand, misjon, industri og annet arbeid i utlandet. Forskning og erfaring har de senere år vist at lange internatopphold for barn vekk fra foreldrene kan være uheldig. Misjonsorganisasjoner som driver norske skoler i utviklingsland og har

elever fra et større geografisk område, ønsker best mulig ordninger for elevene.

Hvilke alternative løsninger ser statsråden, så barn med foreldre i utviklingsland kan få et forsvarlig skoleopplegg?»

Statsråd Trond Giske: Det er et ansvar for foreldre med barn i grunnskolealder som velger å bosette seg i utviklingsland i en periode, å forsikre seg om at barna får opplæring under forhold som foreldrene anser som gode for dem.

Den norske stat bidrar likevel på forskjellige måter til at barn med foreldre i utviklingsland får et forsvarlig skoleopplegg.

Privatskoleloven har en eksplisitt lovbestemmelse om godkjenning av norske skoler i utlandet. Disse skolene, med unntak av tre norske avdelinger ved internasjonale skoler, følger norske offentlige planer. Departementet yter tilskudd til en rekke slike skoler både i og utenfor Europa.

Videre kan norske statsborgere som er elever ved utenlandske eller internasjonale grunnskoler i Norge eller utlandet, få tilskudd til kompletterende undervisning på tre fagområder: norsk, kunnskap om det norske samfunnet og kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering. Dette tilskuddet blir gitt i samsvar med privatskoleloven og kan i visse tilfeller også bli gitt til EØS-borgere.

Det er om lag 1 700 elever hvert år som mottar støtte til kompletterende undervisning. De som får tilskudd til kompletterende undervisning, forutsettes å få sin skolegang i en utenlandsk eller internasjonal skole. Kompletterende undervisning har som hensikt å gi barn som går på utenlandske eller internasjonale skoler, kunnskap om norske forhold innenfor de nevnte fagene, slik at en senere integrering i norsk skole kan skje på en enklest mulig måte.

Norsk nettskole gir et tilbud om grunnskoleundervisning innenfor norsk, kunnskap om det norske samfunnet og kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering for norske elever i utlandet. Tilbudet omfatter klassetrinnene fra 5. til og med 10. klasse og retter seg primært mot barn av ansatte i utenriktjenesten, ansatte i internasjonale virksomheter og misjonsorganisasjoner. Siden 1998 har Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet gitt ca. 2 mill. kr i støtte til Norsk nettskole for å vinne erfaringer med nettbasert grunnskoleundervisning. Hvis erfaringene fra dette prosjektet er gode, vil jeg på noe sikt vurdere mulighetene for å utvide den nettbaserte opplæringen. Jeg tror utviklingen av slike nettbaserte opplegg vil kunne være et alternativ som vil bistå foreldrene på en enda bedre måte enn i dag.

Elsa Skarbøvik (KrF): Takk for svaret!

Jeg er klar over at vi har kompletterende undervisning, og det la vi jo inn ekstra penger til i siste statsbudsjett. Og det var jo slik at Regjeringen ønsket å ta bort også denne muligheten. Men det jeg spør om nå, er om det fins andre muligheter. For mange elever er det jo ikke

bare spørsmål om å få undervisning i disse tre fagene. De kan ikke gå på den lokale skolen, som også kan være langt unna, og det er ikke det som passer for elevene, og det er langt til den norske skolen. Her er det snakk om f.eks. at barn bør hjemme hos foreldrene visse deler av skoleåret for å unngå å bo på internat, som jo har vært brukt i lang tid. Særlig gjelder dette i Afrika, på småskoletrinnet. Og da har de altså fått undervisning på foreldrenes bosted i stedet for på skolestedet. Kan det også være mulig å finne fleksible ordninger her, slik at dette kan løses?

Statsråd Trond Giske: Det kan det kanskje.

Jeg vil tro at det jeg sa i mitt første svar om økt bruk av nettbasert læring, kan være en slik løsning. Nå er vi jo klar over at det er ikke alle plasser hvor misjonsorganisasjonene arbeider, at nettilknytningen er den beste, men også der kommer det etter hvert ny teknologi som gjør at det kan være en mulighet, og dermed at man kan få en mer individuelt tilrettelagt undervisning, selv om man da ikke er i et miljø med flere norske barn eller kanskje andre internasjonale grupper som kan gå sammen om en skole.

Men vi har jo forholdsvis store utfordringer her hjemme når det gjelder å få til en desentralisert skolestruktur. Det legges ned grendeskoler, det legges ned skoler fordi det blir for få elever, og da er det ikke rart at vi heller ikke klarer å få til en tilsvarende spredt skolestruktur for alle de norske barna vi har ute i verden. Det blir gjerne sånn at det er noen få norske barn på et sted, og da må man finne løsninger for hvert enkelt tilfelle. Det vil sikkert være et mangfold av løsninger som må brukes.

Elsa Skarbøvik (KrF): Ja, og det er der jeg utfordrer statsråden til å komme med disse mulige løsninger, fordi jeg vet at det er gitt avslag fra departementets side på nettopp denne strukturen som jeg skisserte i stad. De får ikke støtte slik som de har fått før. Jeg er klar over at ansvaret for barna ligger hos foreldrene, men også den norske stat har et ansvar. Ifølge privatskoleloven § 26 skal man også legge til rette for støtte til undervisning for elevene. Så når man har et fast opplegg i tilknytning til en slik norsk skole i et u-land – som jeg selv har undervist på og har god erfaring med – der foreldrene, som jeg vet følger godt opp, tas med som hjelpelærere, kan det da godkjennes at disse elevene likevel får støtte fullt ut som elever tilknyttet den norske skolen? Det er det jeg alternativt spør statsråden om.

Statsråd Trond Giske: Jeg har ikke mulighet til fra talerstolen å kommentere den konkrete søknaden som representanten Skarbøvik viste til. Det får vi eventuelt komme tilbake til ved en annen anledning. Det er ikke mulig i denne omgangen å ta den enkeltsaken over bordet.

Men rent generelt tror jeg ikke det er noen uenighet om at også norske barn i utlandet bør få mulighet til å tillegge seg grunnleggende ferdigheter og kunnskaper som gjør at integreringen i norsk skole når de kommer tilbake,

(Statsråd Giske)

blir best mulig. Men det er klart at vi har utfordringer i forhold til den spredte bosettingen som disse barna naturlig nok har, og de ulike situasjonene som er i det nærmiljøet de er i. Så her må vi bare se på de søknadene vi får, behandle dem enkeltvis og se på hvilke muligheter som fins i hvert enkelt tilfelle. Men også foreldrene til disse barna og de organisasjonene som de jobber for, må gjøre en betydelig innsats for å få dette til å fungere.

S p ø r s m å l 2 2

Rolf Reikvam (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Stortinget vedtok ved behandling av Innst. S. nr. 246 for 1998-1999 at det skulle bli lettere å velge særløp for elever som trenger en annen kombinasjon av teori og praksis enn hovedmodellen 2+2. Elever som av ulike grunner har dårlig erfaring med teorifag, får ofte problemer med å nå fagbrev etter hovedmodellen. Mye tyder på at oppmykingen som ligger i Stortingets vedtak, ikke har nådd fram til skolemyndigheter og elever.

Hva vil statsråden gjøre for at særløp blir mer vanlig for elever som trenger det?»

Statsråd Trond Giske: La meg først få avklare hva som ligger i begrepet «særløp». Særløp gjelder for enkelte spesielle og særlig små fag. I disse fagene tegner elevene en lærekontrakt etter grunnkurs. Vi har i alt 28 lærefag som følger særløpsmodellen. Det er bl.a. gipsmakerfaget, gravørfaget, forgyllerfaget, garverifaget, glassfaget, kurvmakerfaget og tredreierfaget. Hvilke lærefag som skal ha særløp som opplæringsmodell, er fastsatt etter råd fra partene i arbeidslivet. Alle særløp er bekjentgjort i rundskriv fra departementet. I tillegg gir hver fylkeskommune informasjon om særløp i egne opplæringskataloger. Dette er helt ordinære tilbud som elevene står fritt til å søke.

Etter Stortingets behandling av St. meld. nr. 32 for 1998-99 og Innst. S. nr. 246 for 1998-99 har departementet arbeidet med strukturen for videregående opplæring. Rådet for fagopplæring i arbeidslivet, RFA, bistår departementet i koordineringen av dette arbeidet i forhold til opplæringsrådene. Innen 1. juni skal departementet få råd fra RFA om hvordan en forenklet struktur for videregående opplæring bør være. I dette arbeidet inngår også vurdering av særløp.

Når det gjelder fleksibilitet i forhold til den pedagogiske og organisatoriske tilretteleggingen av opplæringen for elevene, vil jeg først vise til Forskrift til opplæringsloven. Her gis det adgang for elever som er særlig lite skolemotiverte, til å inngå lærekontrakt, slik at hele opplæringen foregår i bedrift. Dette skjer etter sakkyndig vurdering.

Begrunnelsen for å kreve sakkyndig vurdering er at den teoretiske opplæringen er samlet på grunnkurs og VKI. Denne opplæringen egner seg best for opplæring i skole, og lærebedriftene er vanligvis ikke i stand til å gi opplæringen.

Like viktig er prosjektet «Differensiering og tilrettelegging i videregående opplæring». Prosjektets hoved-

mål er å finne fram til arbeidsmåter som bidrar til at den enkelte elev i størst mulig grad får en opplæring som er tilpasset hans eller hennes forutsetninger og behov. For å realisere dette målet er det iverksatt mer enn 1 000 ulike prosjekter rettet mot pedagogiske og organisatoriske forhold. Som eksempel vil jeg nevne integrering av teori og praksis, yrkesretting av felles allmenne fag, utprøving av nye vurderingsformer, samarbeid med lokalt arbeidsliv og endringer av organisatoriske forhold som arbeidsdeling, arbeidstid og fleksible timeplaner.

Alle fylkeskommuner og skoler er involvert i prosjektet, og fra statlig nivå satses det 30–40 mill. kr årlig, i tillegg til fylkeskommunens egeninnsats.

Rolf Reikvam (SV): Jeg takker for svaret. Jeg er litt overrasket over at statsråden i så liten grad går inn på selve problemstillingen. Jeg er enig med ham i definisjonen av «særløp» – kanskje litt uheldig i denne sammenhengen, for det som er poenget, er å ha tilbud til elever som eksempelvis trenger å velge et alternativt løp når de er ferdige med grunnskolen, dvs. at de starter eksempelvis i bedrift.

Jeg føler nok at statsråden tar forholdsvis lett på dette. Det er mange elever som av ulike grunner har problemer med teori, som ofte har aversjon mot skole. Noe av målet da vi behandlet Innst. S. nr. 246, var bl.a. å myke opp og gjøre det litt enklere for elever å velge alternative veier fram til fagbrev, særløp I, men også å starte direkte i lære. Det må vi ta på alvor. Vi må legge til rette slik at de elevene som sliter med teorifag, kan få et alternativ. Vi vet at det har vært vanskelig for mange elever å få dette tilbudet, selv om de har hatt muligheten til å tegne lærekontrakt og har gjort alt arbeidet selv.

Statsråd Trond Giske: Det er viktig å holde tunga rett i munnen og klare å skille mellom to ulike ting. På den ene siden har vi særløp, som er en spesiell ordning som gjelder noen få spesielle og små fag. Det er én ordning. Så har vi spørsmålet om tilrettelegging for den enkelte elev eller lærling, og særlig dem som Rolf Reikvam tar opp, som er skoletrøtte, og hvor den vanlige skolesituasjonen ikke passer så godt.

Det virker som om SV blander dette litt sammen. Blant annet kan vi se det i det forslaget som Sosialistisk Venstreparti reiste i Stortinget 6. oktober 1999, hvor man bad «Regjeringen legge til rette for ... flere særløp for å ta vare på små fag» og – som man legger til – «ungdom som trenger en annen kombinasjon av praksis og teori for å nå frem til fagbrev/annen kompetanse», og da tilrettelegging, som representanten Reikvam snakker om. Vi må holde de to tingene atskilt. En ting er særløpene, som skal ta vare på små fag. Så har vi differensieringen og tilretteleggingen, som også kan gjelde de fagene, men som bør gjelde flere fag også, på grunn av elevenes spesielle læringssituasjon.

Rolf Reikvam (SV): Jeg har ikke noe problem med å holde tunga rett i munnen. Det er den definisjonen av «særløp» som vi bruker, at vi får et eget løp etter fullført

grunnkurs. Den er grei nok for meg. Men vi har også de som trenger et alternativt løp helt fra før de begynner på grunnkurs, dvs. etter at de sluttet i grunnskolen. For mange er det ikke da snakk om å legge til rette i videregående skole, men det er snakk om å gi dem et alternativt løp, hvor de kan tegne en lærekontrakt når de er ferdig med grunnskolen. Det er det vi må få ut til folk, og det er det som må bli lettere.

Det er veldig mange elever som sliter, og som – som jeg sa i stad – har en aversjon mot nye år på skolen og å starte på skolen. De er motivert for å gå ut i lære, de er motivert for å tegne en lærekontrakt, de er motivert for å starte på en utdanning der en kombinerer teori og praksis på en litt annen måte. Og da er spørsmålet: Hvordan skal vi legge til rette for dem? Da må vi ikke lage noen lange prosedyrer hvor en skal begynne å analysere skolemotivering og sånne ting. (Presidenten klubber.) Jeg skulle til å si at disse ungdommene er klare, de vil, og vi må legge til rette for dem, uten å stigmatisere dem i utgangspunktet.

Statsråd Trond Giske: Jeg er glad for at vi kanskje har fått ryddet begrepet «særløp» ut av verden. Det gjelder helt ordinære lærlinger uten spesielle teoriproblemer eller tilpasningsproblemer, eller som er skoletrøtte. Dette er folk som tar helt ordinære fag, men på en spesiell måte, fordi fagene er så små og særskilte. Da har vi ryddet det av veien.

Så kan vi snakke om det som er det store prosjektet, «Differensiering og tilrettelegging i videregående opplæring». Jeg er ikke enig i representantens beskrivelse, at vi tar lett på det. Tvert imot bevilger vi 30–40 mill. kr årlig til det prosjektet, og vi har over tusen ulike prosjekt for å se på mulige tilpasninger. Og her er det ikke snakk om at enten tar man en yrkesutdanning på vanlig måte – først i skole, så i lære – eller så går man i et særløp hvor alt foregår i bedrift. Her fins det nærmest en glidende skala fra skole til lærebedrift. Kanskje kan man gå mer i bedriften, men fortsatt ha en del teori i skolen, kanskje kan man ha mindre ut fra ulike fag og ulike behov hos den enkelte elev.

Jeg tror heller ikke man skal undervurdere de skoletrøtte elevenes mulighet og evne også til å tilegne seg teorikunnskap. Det skal vi ikke stigmatisere på den måten. (Presidenten klubber.) Jeg tror ikke nødvendigvis det er teorivakhet som gjør at man er skoletrøtt, det kan være helt andre ting. Og det viser seg også at når man får teorien integrert i sitt fag og interessen opp på den måten, er muligheten til å tilegne seg den stor.

Presidenten: Presidenten foreslår at man holder seg til taletiden i størst mulig utstrekning.

S p ø r s m å l 23

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til statsråden:

«Norges veterinærhøgskole har nasjonalt ansvar for utdanning av veterinærer og for veterinærmedisinsk forsk-

ning. Norges veterinærhøgskole skal fremme et etisk forsvarlig dyrehold og en sunn dyrebestand og sikre matvaretryggheten for mennesker og dyr.

Hvilke tiltak tenker statsråden å iverksette for å styrke veterinærutdanningen og forskningen ved Norges veterinærhøgskole for å beskytte landet mot trusselen fra epidemiene som herjer i Europa, og som truer vår matvaretrygghet, dyrehelse og folkehelse?»

Statsråd Trond Giske: Det er riktig som representanten Bastesen sier, at Norges veterinærhøgskole har et nasjonalt ansvar for veterinærutdanningen, og at institusjonen skal bidra til å fremme etisk forsvarlig dyrehold og en sunn dyrebestand. Den store oppmerksomheten omkring mattrygghet og dyrehelse i Norge og Europa for øvrig gjør det naturlig å fokusere på utdanningen også i denne sammenhengen.

Utdanning og forskning er selvfølgelig sentralt i dette bildet, men disse områdene har et mye lengre tidsperspektiv enn de mer akutte tiltakene Regjeringen diskuterer i disse dager. Som vitenskapelig høgskole har Veterinærhøgskolen selv ansvaret for at det faglige innholdet i utdanningen til enhver tid gjenspeiler det ypperste fra forskningen. Grunnutdanningen og etter- og videreutdanningen skal gjøre norske veterinærer i stand til å takle de faglige utfordringer de møter i sitt virke, enten det gjelder mindre sykdomstilfeller eller store epidemier. Det er ingenting som tyder på at Norges veterinærhøgskole ikke fyller denne rollen tilfredsstillende. Veterinærhøgskolen har vært skjermert for de kuttene i studieplasser som de andre høyskolene og universitetene har måttet ta de siste årene med lave ungdomskull.

Norges veterinærhøgskole har en sentral rolle i «Jordtil-bord»-kjeden gjennom sitt nære samarbeid med Veterinærinstituttet, Statens næringsmiddeltilsyn og Statens dyrehelsetilsyn på områdene dyrehelse og matvarekvalitet. Veterinærhøgskolen bidrar spesielt innen sykdomsdiagnostikk og med sin referansefunksjon på laboratorieundersøkelser.

Norges veterinærhøgskole har også en stor andel eksternt finansiert forskning, der det meste kommer gjennom ordinære programmer i Norges forskningsråd. I oppfølgingen av Regjeringens forskningsmelding er det vedtatt store økninger til forskning, og ett av de fire satsingsområdene er Medisin og helse. Her vil Veterinærhøgskolen ha en sentral rolle innen feltet «Mat og helse». Det vil ikke bli noe mindre behov for Veterinærhøgskolens forskning og kompetanse i tiden framover, og med sin kompetanse bør de stille sterkt også i framtidige søknadsrunder.

I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 63 for 1995-96 om omorganisering av høgre utdanning og sektorforskning på landbruksområdet bad Stortinget om at det skulle foretas en evaluering av landbruksutdanning og landbruksforskning, herunder det veterinærmedisinske området. Landbruksdepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har sammen satt i gang en slik evaluering, som nå foretas av et nordisk ekspertpanel. Evalueringen skal foreligge i begynnelsen av

august og vil være med og danne grunnlag for departementenes videre arbeid innenfor landbruks- og veterinærområdet.

P e r O v e W i d t h hadde her overtatt presidentplassen

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har følgende oppfølgingsspørsmål: I 1996 ble forholdene ved Norges veterinærhøgskole evaluert av en komite utnevnt av European Association of Establishments for Veterinary Education. Komiteen konkluderte bl.a. med at «det er urealistisk å forvente at de norske studentene skal bli kompetente veterinærer under dagens forhold». Fem år senere har fortsatt lite blitt gjort for å bedre forholdene, de er tvert imot blitt verre.

Mener statsråden at det er forsvarlig at det fortsetter på dette nivået i lys av den viktige oppgaven veterinærene har i dagens samfunn, og de stadig økende kravene til kunnskap og kompetanse som samfunnet stiller til denne yrkesgruppen?

Statsråd Trond Giske: Jeg mener at enhver utdanning og enhver forskning i Norge stadig må strekke seg etter høyere kvalitet og høyere mål, så også selvsagt for veterinærområdet. Så det å si at det er bra nok i dag, kommer man aldri til å få høre fra meg, fordi jeg mener alle områder kan forbedres.

Det er selvsagt viktig at vi har dyktige veterinærer, og at vi kan dette feltet godt. Med det økende presset på norsk matvaremarked, med større flyt over landegrensene, med mer reising osv., vil vi også i framtiden stå overfor utfordringer når det gjelder bl.a. dyrehelse og matvaresikkerhet. Da er det viktig at vi også har den kompetansen og kunnskapen, og at vi gjør den forskningen og får den innsikten som bl.a. Veterinærhøgskolen kan bidra med, og det vil jeg også være med på å følge opp.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg har enda et oppfølgingsspørsmål.

Landbruksministeren har sagt at Regjeringen er villig til å bruke flere hundre millioner kroner til overvåking og diagnostikk av prionsykdommen kugalskap, BSE. Det mangler fremdeles grunnleggende kunnskaper om denne sykdommen. Det er også kjent at de diagnostiske metodene en har i dag til å påvise sykdommen, har flere svakheter. Det er derfor et stort behov for mer forskning på nettopp dette området.

Hvordan kan statsråden, som har ansvaret for den veterinærmedisinske forskningen, da forsvare at det ikke skal brukes en eneste krone til forskning på denne sykdommen, mens enorme summer skal brukes til kortsiktige tiltak?

Statsråd Trond Giske: Jeg antar at representanten Bastesen ikke mener at vi skulle la være å håndtere den akutte krisen vi har i dag når det gjelder matvaresikker-

het og dyrehelse spørsmål, fordi vi isteden burde utdanne veterinærer og forskere osv. i et 5–6–7–8-årsperspektiv. Vi må selvsagt ta fatt i den helt akutte situasjonen. Vi må sikre at vi gjør alt vi kan for at norske borgeres matvaresikkerhet er ivaretatt, og at vi kan stole på at den maten vi kjøper i butikken og spiser, er trygg. Så må vi selvsagt i tillegg ha en langsiktig politikk for å utvikle kompetanse, kunnskap, forskning og innsikt på dette området. Men de to tingene står ikke i motsetning til hverandre.

Jeg deler fullt ut landbruksministerens vurderinger av at vi trenger en meget offensiv og iherdig politikk i forhold til den krisesituasjonen som europeisk landbruk befinner seg i, og det står ikke i motsetning til den politikken vi driver i KUF for å sikre en langsiktig satsing og kunnskap.

S p ø r s m å l 2 4

Odd Einar Dørum (V): Jeg tillater meg å stille dette spørsmålet til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Flere av våre høyskoler arbeider for tiden hardt for å strekke seg etter de høye og klare kvalitetskriteriene Mjøs-utvalget har foreslått for at høyskoler skal kunne kvalifisere seg til universitetsstatus.

Hvilken begrunnelse har statsråden for å senke og utvanne disse kvalitetskravene drastisk, slik han har gått ut med offentlig i forkant av den varslede stortingsmeldingen om reformer i høyere utdanning?»

Statsråd Trond Giske: Mjøs-utvalget avgav sin utredning 8. mai 2000. Den gikk deretter til bred høring, og jeg tar sikte på å legge fram en stortingsmelding om høyere utdanning og studiefinansiering fredag 9. mars. Utvalgets innstilling og høringsuttalelsene til denne er viktige deler av grunnlaget for de forslagene jeg vil presentere for Stortinget.

Det er bra at høgskolene strekker seg etter høye kvalitetskrav. Det skal universiteter og høgskoler alltid gjøre, helt uavhengig – la meg si det slik – av hva et offentlig utvalg skriver.

Mjøs-utvalgets forslag om at en høgskole må ha rett til å tildele doktorgrad innenfor fire fagområder for at den skal kunne gis benevnelsen universitet, vil kunne føre til at høgskoler må utvikle flere fagområder enn de i utgangspunktet har grunnlag for, for å kunne kalle seg universitet. Jeg er opptatt av å konsentrere statlige midler til grunnforskning for å kunne gi grunnlag for internasjonalt konkurransedyktige forskningsmiljøer. Jeg mener derfor at det ikke er rom for flere enn de fire klassiske breddeuniversitetene vi har i dag, og jeg mener at de fire breddeuniversitetene må stå i en særstilling når det gjelder grunnforskningsoppgaver.

Jeg mener at høgskoler som har rett til å tildele doktorgrad, skal kunne søke om å bruke benevnelsen universitet. Det innebærer at de i likhet med de vitenskapelige høgskolene gis ansvar for å drive grunnforskning innenfor de områdene hvor de har doktorgrad. De vil dermed, i

likhet med dagens vitenskapelige høyskoler, ha ansvar for grunnforskning på et smalere område enn de fire breddeuniversitetene. Plikter og arbeidsoppgaver som er tillagt universitetsbenevnelsen, gjelder innenfor de fagområdene der institusjonen har rett til å tildele doktorgrad. Opprettelse av forskerutdanning er svært ressurskrevende, og jeg mener derfor at behovsvurderinger må inngå i tillegg til de faglige vurderingene før institusjoner gis rett til å tildele nye doktorgrader.

Jeg er altså opptatt av å etablere strukturer som konsentrerer ressurser og sikrer kvaliteten i høyere utdanning og forskning, samtidig som de som har fått tildelt en doktorgrad, får mulighet til å søke om benevnelsen universitet.

Jeg ser for øvrig fram til å diskutere stortingsmeldingen på bred basis etter at den er lagt fram for Stortinget.

Odd Einar Dørum (V): Jeg ser også fram til å diskutere stortingsmeldingen på bred basis når den er lagt fram, og kan med glede konstatere at den kommer, som tidligere varslet, tidlig i mars, nemlig 9. mars.

På det spørsmålet som nå er stilt, har statsråden valgt den kommunikasjonsform både til Stortinget og offentligheten at han bit for bit har presentert interessante reformer, som han har ment er viktige. Jeg merker meg nå statsrådets begrunnelse, at han i tillegg til fire breddeuniversitet vil tillate noen andre å bli universitet så lenge de har ett doktorgradsprogram. Selv tror jeg at det å åpne for dette på det grunnlaget som statsråden gjør, lett vil åpne for at mange kunne få den lyst som ligger i at det kun er gjennom universitetsstatus at man kan få ta del i grunnforskning. Jeg er av den generelle oppfatning at grunnforskning er viktig på andre områder enn det som utelukkende ligger i universitetene, og at det ligger kompetanse og utvikling i mange forskningsmiljøer som vi burde kunne stimulere, når vi nå trapper opp norsk forskerutdanning. Jeg vil stille følgende spørsmål til statsråden: Ser han ikke på det i seg selv å vurdere forskerinitiert forskning som verdifullt for å øke bredden i norsk forskning, uten å gå omveien om å få universitetsnavnet?

Statsråd Trond Giske: Jeg er av den oppfatning at alle utdanningsmiljøer kan bidra på forskningsiden. Det er mange høyskoler som gjør en stor jobb i forsknings- og utviklingsarbeid, særlig knyttet opp til de profesjonsutdanningene vi har, og knyttet opp til det lokale og regionale næringsliv. Men særlig i grunnforskningen er det viktig at vi satser på en konsentrasjon i fagmiljøene, at vi satser på en god ledelse, og at vi satser på områder hvor vi har spesiell kompetanse og spesielle forutsetninger for å gjøre det godt. De internasjonale evalueringene av våre forskningsmiljøer sier at vi konsentrerer oss for lite, vi satser for lite, og vi har for dårlig ledelse av forskningen. Samtidig er det noen høyskoler som ønsker å endre sin benevnelse til universitet. Jeg mener at man skal gi noen av disse mulighet, og jeg mener at én doktorgradstildeling bør være grunnlag nok for å søke om det. Jeg tror det kan være viktig for de miljøene det her er snakk om, å få

anledning til å bruke universitetsnavnet. Internasjonalt brukes universitetsnavnet på en annen måte enn det vi gjør. Jeg har som ambisjon å gi disse miljøene mulighet til det.

Odd Einar Dørum (V): Jeg deler statsrådets oppfatning av at noen andre – ikke mange – bør kunne få sjansen til å få universitetsnavn, gitt at de oppfyller faglige krav. For min del er jeg overbevist om at hvis man setter inngangsterskelen til ett doktorgradsstudium, er det ganske mange som vil oppfatte at dette er metoden for å kunne få adgang til viktige grunnforskingsmidler. Jeg tror at man ville hatt en ryddigere linje ved å opprettholde strenge faglige krav, og heller se på hvordan man kunne stimulert forskning, som har skapt sin egen energi, slik man f.eks. har gjort det ved høyskolen i Bodø, og slik man har gjort det ved høyskolene i Agder og Rogaland, som jeg er sikker på at statsråden tenker på. Men jeg tror det finnes andre veier å gjøre det på enn å senke kravene for å kunne bære universitetsnavnet, selv om jeg er enig med ham i at man skal konsentrere seg om de fire breddeuniversitetene, og at andre som bærer universitetsnavnet, da vil være nisjeuniversitet, om man skal bruke et slikt uttrykk.

Statsråd Trond Giske: Uansett hvilken modell man velger, om man velger det som jeg beskriver her, eller Mjøs-utvalgets modell, vil man få en annen universitetsbenevnelse, et annet universitetsinnhold enn det klassiske ved de fire universitetene vi har i dag. Det tror jeg ingen er uenig i.

Så er spørsmålet: Skal disse høyskolene som det da er snakk om, gå gjennom en lang prosess for å få fire doktorgradsområder, fem fakultetsområder, for så å få benevnelsen universitet, eller skal vi si at i og med at de har en forskerutdanning, skal de få benevnelsen universitet, og så kan den videre utviklingen både i dybde og i bredde foregå etter naturlige forutsetninger og samfunnets behov? Jeg tror den siste er den fornuftigste måten å gjøre det på. Jeg frykter at den modellen Mjøs-utvalget har foreslått, og som Dørum gjør seg til talsmann for, for det første vil gjøre at man kanskje forserer utviklingen av doktorgrader som man kanskje ikke verken har nødvendig behov for eller nødvendige kompetanse på på et gitt tidspunkt. For det andre frykter jeg at det vil skyve universitetsbenevnelsen mange, mange år fram i tid, og det vil jeg synes er veldig synd for de miljøene det gjelder, som drømmer om å få bruke den benevnelsen.

S p ø r s m å l 2 5

Lars Rise (KrF): Jeg vil gjerne få stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Oslo domkirke, som benyttes ved viktige nasjonale begivenheter, har et akutt behov for oppussing. Dersom de mest nødvendige arbeider skal være avsluttet innen kronprinsens bryllup 25. august, må det bevilges minst 8 mill. kroner omgående.

Vil statsråden ta initiativ til at disse midlene kan skaffes til veie?»

Statsråd Trond Giske: I forbindelse med HKH Kronprins Haakons bryllup i Oslo domkirke den 25. august har Kirkelig Fellesråd i Oslo utarbeidet en oversikt over hvilke oppussingsarbeider som bør gjøres i domkirken. På denne bakgrunn har Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet vært i kontakt med Oslo kommune, med formål å finne fram til grunnlaget for en samfinansiering mellom stat og kommune av de ekstrautgifter til oppussing av Oslo domkirke som er nødvendig.

For to dager siden har byrådet i Oslo meddelt departementet at byrådet går inn for at 3 mill. kr omdisponeres til fordel for oppussingen av Oslo domkirke. Staten vil bidra med en tilsvarende bevilgning. Dette er meddelt Kirkelig Fellesråd i Oslo, som vi har vært i løpende dialog med om denne saken. Arbeidet kan derfor startes umiddelbart.

Etter den informasjonen vi sitter inne med, skulle det være tilstrekkelig for å få gjort de nødvendige arbeidene fram til bryllupet.

Lars Rise (KrF): Jeg takker for svaret – selv om vi allerede er blitt grundig orientert om svaret på forhånd gjennom den ekstraservice som Statsministerens kontor har satt i gang, ved at statsministeren nå påtar seg å svare på spørsmål på forhånd, allerede dagen før spørretimen, ved å rykke ut både med pressemelding og ved å gi intervju på Dagsrevyen.

Jeg er imidlertid ikke fornøyd med svaret. Det mangler 2,1 mill. kr i forhold til det budsjettet som Kirkelig Fellesråd har satt opp for oppussingen. Det ville være interessant å få del i den informasjonen som statsråden har om at det ikke er behov for 8,1 mill. kr, men at det er tilstrekkelig med 6 mill. kr.

Dersom Oslo domkirke, inkludert takmaleriene, skulle vært pusset opp, er det egentlig behov for mellom 70 mill. kr og 80 mill. kr. Jeg er interessert i å vite hva i denne listen han har bestemt seg for å droppe av den nødvendige oppussing som er beskrevet.

Statsråd Trond Giske: Jeg er ikke helt overbevist om at statsministerens engasjement i kronprinsens bryllup ensidig har sammenheng med at Lars Rise har lagt inn et spørsmål til spørretimen. Jeg er klar over at representanten Rise har hatt et engasjement i denne saken, og det er prisverdig. Men at statsministeren i samarbeid med Oslo kommune har skaffet penger til dette bryllupet, kan nok også ha andre motiver enn representanten Rises engasjement.

La meg da bare si at i utgangspunktet er alle kirker kommunenes ansvar. Det at staten gir bevilgning til opprustning av kirker, er således helt usedvanlig. Men så er det da også en usedvanlig begivenhet. Jeg tror ikke det skaper noen særlig presedens av bekymring ved at vi i denne sammenhengen går inn med en ekstrabevilgning.

Den lista som er kommet i forhold til de opprustningsarbeidene som det er behov for, inneholder ulike tiltak.

Jeg går ut fra at det er flere tiltak som også vil bli iverksatt i forbindelse med bryllupet, men som Oslo kommune må ta et ansvar for. En av de tingene er f.eks. (presidenten klubber) – hvis presidenten tillater at jeg kort legger til det i svaret – beplantning av bed mot Karl Johans gate. Jeg går ut fra at Oslo kommune har et omfattende gartneriarbeid i Oslo, som helt sikkert kan innrettes på at området rundt Oslo domkirke blir seende pent ut i forbindelse med bryllupet den 25. august.

Lars Rise (KrF): Jeg synes dette fremstår som smålig. Oslo domkirke har en helt spesiell plass i det norske folks bevissthet. Store nasjonale begivenheter som bryllupet til daværende kronprins Harald og Sonja og kong Olavs begravelse fant sted i denne kirken. Og når Oslo domkirke nå skal settes i stand til kronprinsens bryllup, burde vi makte å gjøre dette med den kvalitetsbevissthet en slik begivenhet krever. At en kronprins gifter seg, opplever vi to eller kanskje tre ganger i løpet av et århundre, og jeg vil oppfordre statsråden til å stille til rådighet også de resterende 2,1 mill. kr. Statens nettobidrag blir jo bare på rundt eller under 2 mill. kr, når man tenker på at det også er merverdiavgift på over 1 mill. kr. Eller har Giske tenkt at man skulle ettergi merverdiavgiften på denne oppussingen?

Det som skjer, er jo at Oslo kommune nå tvinges til å ta midler fra andre viktige formål, så statsråd Giske må nå se på at Grønland kirke vil fortsette å ha presenning på taket. Er det dette staten har tenkt skulle være konsekvensen av dette vedtaket?

Statsråd Trond Giske: Vi kommer aldri til å komme i den situasjon at staten kan kompensere for Oslo kommunes frivillige avgivelse av store inntektsbeløp i form av skattelette til Oslos innbyggere, som gjør at man får mindre penger til Oslos kirker og mindre penger til Oslos skoler. Det er synd, og representanten Rises parti sitter i det byrådet som kunne ha gjort noe med det.

Nå er det likevel en så spesiell situasjon at vi finner at vi må gå inn med penger til Oslo domkirke, fordi den kirken ikke har vært godt nok vedlikeholdt over mange år. Men jeg går ut fra at Oslo kommune forhåpentligvis vil gjøre mange tiltak i forbindelse med den store helgen vi skal ha i august, for å pynte opp byen og gjøre den i pen stand til bryllupet. Oslo kommune har et omfattende vedlikeholdsbudsjett, et omfattende budsjett til beplantning og pynting av byen, som også er en del av de tiltakene som inngår her, så jeg går ut fra at Oslo kommune vil innrette det på en spesiell måte, når vi da helt riktig skal ha en historisk begivenhet som ikke skjer særlig ofte i vårt land. Det at staten bidrar med 3 mill. kr, er et ekstratilskudd i så måte som jeg håper kommer til nytte, og som gjør at kirken kan være i noenlunde forsvarlig stand når bryllupet kommer.

Presidenten: Da er sak nr. 1 ferdigbehandlet. Sak nr. 2 utgår.

S a k n r . 3

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.25.
